

TARTU ÜLIKOOL
FILOSOOFIATEADUSKOND
GERMAANI, ROMAANI JA SLAAVI FILOLOOGIA INSTITUUT

INGLISE-EESTI SELETAV TAKISTUSSÕIDUSÕNASTIK

Magistritöö

Triin Peek

Juhendaja: Piret Rääbus

Tartu 2014

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
1. TAKISTUSSÕIT	5
1.1. Takistussõidu ajalugu ja kujunemine	5
1.2. Takistussõit Eestis	6
2. TAKISTUSSÕIDUSÕNASTIKU KOOSTAMINE.....	7
2.1. Sõnastiku koostamise eesmärk ja alused	7
2.2. Sõnastiku koostamisel kasutatud allikad	10
2.3 Sõnastiku koostamisel esinenud probleemid	11
3. TAKISTUSSÕIDU INGLISE-EESTI SÕNASTIK	20
3.1. Sõnastiku vormistus.....	20
3.2 Märkendid ja lühendid.....	22
3.3. Sõnastik	23
3.4. Eesti-inglise indeks.....	69
KOKKUVÕTE	76
KASUTATUD KIRJANDUS.....	77
SUMMARY.....	80

SISSEJUHATUS

Käesolev magistritöö on koostatud inglise-eesti seletava takistussõidusõnastikuna. Töö eesmärk on koondada sõnastikku peamised takistussõidus kasutatavad terminid ning need sõnastiku kasutajale lahti seletada. Teadaolevalt ei ole sellist sõnastikku ei inglise-eesti ega eesti-inglise suunal varem koostatud. 2010. aastal koostati magistritöö “Väike eesti-inglise seletav koolisõidusõnastik” (autor Elisabet Klaas), millest tulenes idee koostada takistussõidusõnastik. Teema valikul langes otsus takistussõidu sõnastiku koostamise kasuks, kus autor saab kasutada ja edasi anda enda takistussõidulaseid kogemusi ja teadmisi. Samuti on võimalik edaspidi kahe sõnastiku liitmisel panna alus mahukamale ja mitmekülgsemale ratsutamisterminoloogiale.

Sõnastik pakub eestikeelsetele ratsutamishuvilistele ülevaate ühest peamisest ratsaspordi alast – takistussõidust – ja sellele iseloomulikest võistlustega seotud oskusterminitest. Vähemal määral on sõnastiku tõlkevastete hulka lisatud ka ratsutajate igapäevases kõnekeeles kasutuses olevaid termineid. Oma olemuselt sobib käesolev seletav sõnastik nii algajale ratsutajale kui ka neile, kel takistussõidus kogemused olemas, kuid soovivad sellegi poolest oma teadmisi täiendada. Üheks sõnastiku kasutajate sihtgrupiks võivad olla ka tõlgid-tõlkijad, sest viimasel kümnendil on järjest rohkem ilmunud ratsutamise ja hobustega seonduvaid tõlketeoseid.

Magistritöö koosneb kolmest peatükist. Esimeses peatükis keskendutakse lühidalt takistussõidu ajaloole Eestis ja mujal maailmas. Teine peatükk käsitleb põhjalikumalt seletava sõnastiku koostamise protsessi, selle käigus kasutatud allikaid ja töö kirjutamisel kerkinud probleeme. Kolmas, kõige mahukam peatükk sisaldab seletavat sõnastikku. Sõnastikule eelneb kasutatud lühendite nimekiri ja sõnastiku vormistuspõhimõtete selgitus. Sõnastikule järgneb eesti-inglise register, mis võimaldab sõnastikku ka vastupidisel suunal kasutada. Koos sünonüümidega on takistussõidusõnastikus 301 ingliskeelset märksõna,

mis on esitatud tähestikulises järjestuses ja igal märksõnal on oma järjekorranumber. Sõnastiku koostamisel on silmas peetud kõiki olulisemaid takistussõidu alavaldkondi, sealhulgas takistusi, võistluste korraldamist, võistlusalasid ja võistluspaika. Magistritöö koostamisel on kasutatud nii internetiallikaid kui ka trükiväljaandeid.

1. TAKISTUSSÕIT

1.1. Takistussõidu ajalugu ja kujunemine

Hobuste ja ratsutamisega on inimesed tegelenud juba tuhandeid aastaid. Tänapäeval tuntud klassikalised ratsaspordialad said alguse alles 19. sajandi keskpaigas, kus esimesteks aladeks olid hüppevõistlused. Esimene selline võistlus peeti 1864. aastal Dublinis ning selle kavasse kuulusid kaugushüpe ja kõrgushüpe. Võistluste korraldamise idee kogus kiiresti populaarsust ning ei läinud kaua mööda kui hüppevõistlusi hakati korraldama ka Pariisis, Bratislavas, Londonis ja New Yorgis. Sealgi koosnes võistluste programm peamiselt kõrgushüppevõistlustest.¹

Tänapäeval kasutatavaid parkuure hakati korraldama 19. sajandi lõpupoole. Näiteks 1899. aastal Pariisis peetud võistlusel koosnes lihtsama taseme parkuur üheksast takistusest ning Suur Auhind üheksateistkümnest takistusest. Esimesed rahvusvahelised takistussõidu võistlused peeti samuti Pariisis. Samas kerkis riikidest kiiresti takistussõidumaailma esirinda Itaalia.² Suurt tähelepanu äratas noor ratsaväeohvitser Federico Caprilli, kes võitis mitmeid tähtsaid võistlusi ja püstitas hobuste kõrgushüppes Euroopa rekordi. Samas viis Caprilli takistussõidu põhimõtetes läbi tõelise revolutsiooni ning muutis seni kasutusel olnud hüppeistakut. Kui varem ületati takistusi sadulas istudes või keha tahapoole kallutades, siis Caprilli hakkas oma keha hoopis ettepoole kallutama ja pani aluse tänapäeval kasutatavale hüppeistakule.³

1909. aastal hakati korraldama võistkondlikke Rahvuste Karikaid ning olümpiaalaks tunnistati ratsutamise takistussõit alles 1912. aastal. Edasised takistuste tüübid ja võistluste korraldamise reeglid arenesidki peamiselt välja olümpiamängudel. Sealjuures tekkisid erinevate huvigruppide vahel mitmed suured erimeelsused, mistõttu

---

¹ Kollom, Raigo. Klassikaliste ratsaspordialade algus. – OMA HOBUS 2010/4.

² Kollom, Raigo. Klassikaliste ratsaspordialade algus. – OMA HOBUS 2010/4.

³ Kollom, Raigo. Caprilli. – OMA HOBUS 2010/3

loodi 1921. aastal Rahvusvaheline Ratsaspordi Föderatsioon (FEI).⁴ Tänapäevaks on organisatsioonist kujunenud rahvusvahelise ratsaspordi juhtorgan, mille põhimäärus reguleerib rahvusvahelisi võistlusi ja annab üldalused rahvuslikele reeglitele.

1.2. Takistussõit Eestis

Eestis alustati takistussõiduga tegelemist Eesti Vabariigi algusaastatel. Esimesed võistlused peeti 1921. aastal Tartus. 1940. aastate alguseks olid Eesti ratsasportlased jõudnud küllaltki heale tasemele, kuid II maailmasõda ja nõukogude okupatsioon muutsid olukorda olulisel määral. Sõjajärgsetel aastatel tegeleti Eesti NSV-s takistussõiduga, kuid tingimused olid küllaltki halvad ja häid hobuseid polnud piisavalt. Olukord hakkas paranema 1970. aastatel kui mitmel pool Eestis avati uusi ratsaspordibaase. Järgneval kümnendil kerkisid esile mitmed andekad takistussõitjad ning 1990. aastal taasasutati Eesti Ratsaspordi Liit (ERL), mis juhib Eesti ratsasporti tänaseni. ERL sai 1992. aastal FEI liikmeks.⁵

Samal kümnendil paranes takistussõidu olukord märgatavalt. Tänu majanduskasvule hakati korraldama rohkem võistlusi ja parandati sportlaste treeningtingimusi. Tõusvas joones areng on jätkunud ka 2000. aastatel. Eestis korraldatakse igal aastal mitmeid suuri rahvusvahelisi võistlusi, takistussõitjad on muutunud rahvusvahelisel areenil konkurentsivõimelisemaks ning Eestis koolitatakse välja professionaalseid treenereid.⁶ Takistussõidu areng on olnud nii edukas, et tänapäevaks on alast kujunenud populaarseim ratsaspordiala Eestis. Näiteks 2012. aastal korraldati 54 takistussõiduvõistlust, kus toimus 5774 starti. Võrdluseks võib tuua populaarsuselt teise ala, koolisõidu, milles korraldati samal aastal 20 võistlust, kus toimus 1186 starti.⁷

---

⁴ Kollom, Raigo. Klassikaliste ratsaspordialade algus. – OMA HOBUS 2010/4.

⁵ <http://ratsaspordikool.ee/oppeained2/ratsaspordi-ajalugu-takistussoit/>, vaadatud 19.05.2014

⁶ <http://ratsaspordikool.ee/oppeained2/ratsaspordi-ajalugu-takistussoit/>, vaadatud 19.05.2014

⁷ http://issuu.com/tulikiri/docs/ratsaaasta2012_web, vaadatud 19.05.2014

2. TAKISTUSSÕIDUSÕNASTIKU KOOSTAMINE

Inglise-eesti seletav takistussõidusõnastik kvalifitseerub Tiiu Ereli järgi oskussõnastikuks ehk terminiartiklite koguks, mis esitab eriala mõistete ja terminitega seotud teavet. Kitsamalt võib sõnastiku liigitada seletussõnastike hulka, sest käesolev sõnaraamat sisaldab lisaks terminitele ka nende määratlusi.⁸ Sõnastikuartiklite juures esineb viiteid termini sünonüümile/sünonüümidele. Töö autor on kasutanud ristviitamist, kuid rippuvaid termineid on seejuures välditud⁹.

Otstarbe järgi võib sõnastikke liigitada aktiivseteks ja passiivseteks. Atkinsi ja Rundelli järgi liigitub passiivseks sõnastikuks selline sõnaraamat, mille sihtkeel on koostaja emakeel¹⁰. Tiiu Ereli järgi on passiivseks sõnastikuks sõnaraamat, mis aitab lähtekeele termineid mõista inimesel, kes valdab lähtekeelt halvasti või üldse mitte¹¹. Eelnimetatud autorite määratlusi arvesse võttes liigitub käesolev sõnastik passiivseks sõnastikuks.

2.1. Sõnastiku koostamise eesmärk ja alused

Käesoleva sõnastiku eesmärgiks on jätkata ratsaspordialase eestikeelse terminoloogia süstematiseerimist. Nagu töö sissejuhatuses märgitud, koostati 2010. aastal koolisõidu termineid sisaldav seletav sõnaraamat. Need kaks ala (takistus- ja koolisõit) ei ole lähedalt seotud, kuid on ratsutamismaailmas ühed populaarsemad. Seetõttu katavad mõlema ala sõnastikud küllaltki suure osa ratsutamisalasest terminoloogiast, mis annab tulevikus võimaluse antud sõnastikke mahukama ja täpsema sõnaraamatu koostamiseks kasutada. Kui koolisõidu- ja takistussõidusõnastikule lisaks koostada ratsutamise

---

⁸ Erelt, Tiiu. Terminõpetus. Lk 359

⁹ Tavast, Arvi. Eesti oskussõnastikud 2001–2010. – Keel ja Kirjandus 4 (2011). Lk 258

¹⁰ Atkins, B.T. Sue. Rundell, Michael. The Oxford Guide to Practical Lexicography. Lk 40

¹¹ Erelt, Tiiu. Terminõpetus. Lk 389

kolmevõistluse sõnastik, kataks see eesti keeles kogu olümpiamängude kavasse kuuluvate ratsaspordialade terminoloogia.

Sõnastiku koostamine ja ilmumine on saanud heakskiidu Eesti Ratsaspordi Liidult. Samuti on määrav asjaolu, et autor on ise aastaid tegelenud ratsaspordiga ning töö koostamisel ja täiendamisel tuginenud oma kogemustele ja teadmistele. Takistussõidu sõnavara on küllaltki spetsiifiline ja selle koondamine tuleb kasuks erinevatele sihtgruppidele. Lisaks terminitele on sõnaraamatusse lisatud põhjalikud ja detailsed definitsioonid. Käesolev seletav sõnastik sobib oma olemuselt väga hästi algajale ratsutajale, kes alles alustab takistussõiduga tegelemist või võistlustel osalemist, kuna algajal ratsutajal puudub enamasti nii valdkonnapõhine sõnavara kui ka teadmised. Sõnastik ei paku kasutajale lihtsalt terminoloogilist lahendust, vaid avab termini sisu ning selgitab mitmel puhul valdkonnas kehtivaid reegleid.

Teise kasutajate sihtgrupina näeb töö autor juba kogenud ratsasportlasi, kellel on olemas valdkonnapõhised teadmised ning definitsioonid aitavad siinkohal kas mälu värskendada või teadmisi süvendada. Samas puudub kogenud sportlastel tihtipeale inglise keele sõnavara, mistõttu on antud sõnastik neile abivahendiks eelkõige terminoloogilisest küljest.

Samuti käib tänapäeval üha enam Eesti sportlasi võistlemas ja treeninglaagrites välismaal ning mõnigi neist on otsustanud sinna alaliselt treenima jääda. Suures osas peavad need sportlased/treenerid oma igapäevases tegevuses hakkama saama just inglise keeles. Lisaks välisvõistlustele külastab omakorda Eestit üha enam välistreenereid, kelle sõnumit ja treeningmeetodeid aitab käesolev sõnastik paremini mõista. Samuti on Eesti sportlaste ja ratsutamishuviliste hulgas populaarne jälgida televisiooni vahendusel ratsutamise suurvõistluste rahvusvahelisi ülekandeid, mida valdavalt kommenteeritakse inglise keeles.

Kolmanda olulise sihtgrupina on töö autor silmas pidanud tõlke/tõlkijaid. Nagu eespool märgitud, on takistussõidulane terminoloogia küllaltki spetsiifiline. Hobuseid ja ratsasporti käsitlevate tõlketeoste arv on viimasel kümnendil kasvanud. Kuid kahjuks võib mõnestki teosest leida oskamatud tõlkeid, mis võivad kaasa tuua vale terminoloogia omandamise. Näiteks on teoses „Hobuste entsüklopeedia“¹² kasutatud mitmeid harjumatud ja ebaharilikke termineid. Nende hulgas näiteks *latt* asemel *põikpuu*; *maalatid* asemel *maapinnale asetatud postid*; *piirderiba* asemel *maapinnajoon*; *parkuur* asemel *võidusõidurada*; *tervitus* asemel *austusavaldus*; *normiaeg* asemel *ajalimiit*; *piiraeg* asemel *maksimumaeg*; ning *tõusev kolmik* asemel *kolmiktara* ja *kolmikaed*. Käesolev sõnastik aitab kaasa ratsutamisega seonduva terminoloogia ühtlustamisele ja kergendab tulevikus oluliselt tõlkijate tööd. Tõlkija, kes varem takistussõiduga kokku pole puutunud, leiab sõnastikust nii keelelist abi kui ka teadmiste täiendust. Arvestades kõiki eespool väljatoodud argumente, on autor veendunud inglise-eesti seletava takistussõidu sõnastiku vajaduses.

Käesolevasse sõnastikku on koondatud kõige olulisem sõnavara, kuna nõuded magistritöö mahule piiravad terminoloogia valikut. Sõnastiku koostamise ajal olid terminid jagatud mõistete järgi rühmadesse. Sellisel meetodil on võimalik saada valdkonnast täielik ülevaade ning kindlustada, et on kaetud olulisemad alavaldkonnad, nt võistlusalad, võistluspaik, takistuste tüübid, karistused ja kasutatav varustus. Lisaks on terminite valiku puhul peetud silmas, et need oleksid omased just takistussõidule. Nt on varustuse kohta käivate terminite puhul võetud arvesse, et need esemed iseloomustaksid pigem takistussõitu ega oleks kasutusel nt koolisõidus.

---

¹² Hermesen, Josée. Hobuste Entsüklopeedia. Sinisukk 2006

2.2. Sõnastiku koostamisel kasutatud allikad

Terminoloogiaalase töö koostamisel on kõige mahukamaks ja olulisemaks osaks erinevate allikate läbitöötamine, terminite otsimine ja vastete õigsuse kontrollimine. Kuna ingliskeelseid takistussõidulaseid ning ratsutamist üldisemalt käsitlevaid raamatuid on Eestis suhteliselt vähe ja need on raskesti kättesaadavad, tuli töö kirjutamisel suures osas tugineda Internetis leitavatele allikatele. Takistussõidusõnastiku koostamise ühe olulisema allikana tuleb kindlasti märkida Rahvusvahelise Ratsaspordi Föderatsiooni (FEI) kodulehekülge¹³, kust leiab nii erinevaid ratsaspordialasid tutvustavaid tekste kui ka mitmeid erinevaid reegleid ja määrustikke. Suur osa sõnastikus leiduvatest terminitest pärinevad FEI 2013. ja 2014. aasta takistussõidu määrustikest, kus kirjeldatakse põhjalikult muuhulgas võistlusalade reegleid, võistlus- ja soojendusväljakutel kehtivaid nõudeid, kohtunike tööd, karistusi ja aja mõõtmisega seonduvat. Samuti on kasutatud Eestis peetavate suurvõistluste Tallinn International Horse Show 2013. aasta juhendit ning kahte Ruila Spring Tour'i 2013. aasta juhendit. Kõik nimetatud juhendid on kättesaadavad vaid inglise keeles. Lisaks FEI koduleheküljel olevale informatsioonile on kasutatud mitmeid teisi internetiallikaid ja sõnastikke, mis on nimetatud kasutatud kirjanduse loetelus.

Eestikeelsetest paberkandjal kättesaadavatest allikatest oli sõnaraamatu koostamisel suureks abiks alates 2004. aastast väljaantav Eesti ainus hobusteteemaline ajakiri „OMA HOBU“. Ajakirja numbritest on võimalik leida erinevaid ratsutamise valdkondi, sh takistussõitu, tutvustavaid ja avavaid artikleid. Ajakirja artiklite autorid on valdavalt oma ala eksperdid ja hobustega tegelevad inimesed. Kuna nimetatud ajakirja numbrites ei ole avaldatud tõlgitud artikleid, siis on ajakirjast võimalik leida heakskiidetud ja kasutusel olevaid eestikeelseid termineid, mitte meelevaldseid tõlkevasteid. Viimastel kümnenditel on eestikeelsete teoste, sh tõlketeoste, arv kasvanud. Samas on need tihti liiga üldised või

---

¹³ <http://www.fei.org>, vaadatud 18.05.2014

käsitlevad takistussõitu vaid põgusalt. Näiteks on käesolevas töös kasutatud teoseid „Ratsaspordi ABC“¹⁴, mis annab lühikese ülevaate kõikide ratsaspordialade tähtsamatest terminitest ja „Hobuste entsüklopeedia“, mis, nagu pealkirigi ütleb, on pigem üldisem teos, kus takistussõitu käsitletakse vaid väga lühidalt. Lisaks on kasutatud teosest „Noor ratsanik“ peatükki, mis käsitleb takistuste ületamist.

Eestikeelsetest internetiallikatest on olulisel määral kasutatud 2013. aasta FEI takistussõidu määrustikku¹⁵, mille on eesti keelde tõlkinud Malle Einaste ja Eva-Maria Vint-Warmington. Nagu juba eespool märgitud, sisaldab see reegleid rahvusvaheliste takistussõiduvõistluste läbiviimiseks. Samas leidub määrustikus üksikuid tõlkevasteid, millega käesoleva töö autor ei saa nõustuda. Nt on määrustikus tõlgitud ingliskeelne termin *championship competitions* kui *tšempionaadid*. Eesti keeles kasutatakse terminit ainult ühe konkreetse võistluse – Noorhobuste tšempionaadi – nimetuses. Teisi tšempionaadi tüüpi võistlusi nimetatakse Eestis meistrivõistlusteks, mistõttu on käesolevas sõnastikus *championship competitions* vasteks *meistrivõistlused*. Sarnastel põhjustel on takistussõidusõnastikus mõne üksiku termini vaste erinev takistussõidu määrustikus leitavast. Eestikeelsetest internetiallikatest tuleb kindlasti nimetada ka Eesti Ratsaspordi Liidu kodulehekülge¹⁶, millelt leitav info aitas nii mõnegi definitsiooni juurde lisada Eestis kasutatava konteksti.

2.3 Sõnastiku koostamisel esinenud probleemid

Inglise keelt kõnelevates maades on takistussõidu traditsioon tunduvalt pikem kui Eestis ning seetõttu ei leidu eesti keeles kõiki ratsutamise oskustermineid. Kuna Eestis ei tunta ja ei ole varem kasutatud kõiki takistussõidu mõisteid, siis seoses sellega tuli

---

¹⁴ Kollom, Raigo. Ratsaspordi ABC. Tallinn: Eesti Ratsaspordi Liit, 2007

¹⁵ <http://www.ratsaliit.ee/est/g197s4365>, vaadatud 18.05.2014

¹⁶ <http://www.ratsaliit.ee>, vaadatud 18.05.2014.

takistussõidusõnastiku koostamisel luua uusi eestikeelseid termineid. Üldiselt on takistussõidu terminoloogiat küllaltki põgusalt süstematiseeritud – vasted on küll olulistele põhiterminitele leitud, kuid need ei kata kindlasti kogu valdkonda.

Terminite loomisel on eelkõige silmas peetud mõistete funktsiooni ja terminite läbipaistvust. Nt ingliskeelne termin *chipping* tähistab olukorda, kus ratsanik ei vii hobust takistusele õigesti. Äratõukekoht jääb hobuse jaoks liiga kaugeks ning seetõttu teeb hobune enne takistust veel väikse üleliigse sammu, mis rikub eelnevat takistusele lähenemise rütmi. Pidades silmas sammu liigsust ja terminite lühiduse nõuet¹⁷, on antud käesolevas sõnastikus terminile *chip* vasteks *lisasamm*.

30. **chip (= chip-in)** – lisasamm

Hobuse väike üleliigne samm enne äratõuget (vt **155**). Lisasamm viib hobuse liikumise rütmist välja ning seetõttu on raskem takistust (vt **107**) ületada.

31. **chip-in = chip**

Sarnaselt on toimitud ingliskeelse termini *collecting ring* puhul. Termin tähistab võistlusväljaku sissepääsu kõrval olevat ala, kus startijad võivad hobustel oma võistlusjärge oodata ja eelneva ratsaniku sooritust jälgida. Terminile vaste leidmisel osutus määravaks just ala kasutamise eesmärk ning töö autor otsustas anda terminile vasteks *ooteala*.

38. **collecting ring** – ooteala

Võistlusplatsi (vt **42**) sissepääsu läheduses asuv ala, kus 1–2 ratsanikku ootavad oma stardihetke.

Ingliskeelsele terminile *filler* annab sõnaraamat¹⁸ vasteteks *täitmisseadis* ja *täidis*. Takistussõidu kontekstis peetakse *filleri* all silmas esemeid, nt lilli, aedu, kaste jms, mis

---

¹⁷ Erelt, Tiiu. Terminõpetus. Lk 279

¹⁸ Password: inglise-eesti seletav sõnaraamat. Tallinn: TEA Kirjastus, 2008

asetatakse takistuse alumisse ossa, et takistus oleks terviklikum. Seetõttu on käesolevas sõnastikus termini eestikeelseks vasteks *täiteelement*.

109. **filler** – täiteelement

Takistuse (vt **107**) lattidest (vt **191**) allapoole asetatav osa. Täiteelemendiks võivad olla mh nt lilled, kastid, tünnid.

Ingliskeelse termini *V-poles* puhul on peetud silmas eelkõige eseme kasutusotstarvet. Tegemist on lattidega, mille kasutamise eesmärgiks on suunata ratsanikku või hobust treeningul takistust keskelt ületama. Oma olemuselt on tegemist treeningutel kasutust leidvate abistavate lattidega, mistõttu on termini eestikeelseks vasteks antud *abilatid*.

278. **V-poles** – abilatid

^/-kujuliselt asetatud latid, mis paiknevad maapinnal (vt **188**) või asetseb kummagi lati üks ots takistusel. Latte kasutatakse treeningul, et suunata algajat ratsanikku või algajat hobust ületama takistust keskelt.

Pisut keerulisem oli erinevate takistuse tüüpide nimetamine. Näiteks on FEI 2013. aasta takistussõidu määrustikus¹⁹ jäetud ingliskeelne termin *liverpool* tõlkimata. Käesolevas töös soovis autor anda terminile eestikeelset nimetust. Vasted *veekraav* ja *veetakistus* ei sobi, sest need on juba sünonüümide *water jump* ja *open water* vasteteks. Lahendusena on püütud kaht kraavitüüpi teineteisest eristada. Nimelt on *water jump/open water* puhul tegemist veekraaviga, mille minimaalne laius peab olema vähemalt 2,5 meetrit. *Liverpool* on aga veekraav, mille laius küll varieerub, kuid on oluliselt väiksem. Takistus, millel *liverpooli* kasutatakse ei või kogulaiuselt ületada 2 meetrit. Seetõttu on käesolevas töös eristatud nimetatud takistusi nende laiuse järgi. *Water jump/open water*

---

¹⁹ <http://www.ratsaliit.ee>, vaadatud 19.05.2014.

eestikeelse vaste juurde on lisatud sulgudesse omadussõna *lai* ning termini *liverpool* vasteks on antud *kitsas veekraav*.

157. **liverpool** – kitsas veekraav

Vesi, mida kasutatakse takistuse all, ees või taga. Takistuse kogulaius (kaasaarvatud vesi) ei tohi ületada 2 m.

Probleeme esines ka erinevate okseri tüüpide nimetamisel. Näiteks puudub ingliskeelsele terminile *parallel oxer* eesti keeles ametlik vaste. Termin tähistab okserit, mille esimene ülemine latt on samal kõrgusel kui tagumine latt. Kaalumisel olid variandid *paralleelne okser*, *sirge okser* ning *rööpokser*. Esimene variant näib liiga pikana ning ühtlasi on tegemist otsetõlkega. *Sirge okser* annab tähendusvarjundi, mille puhul võiks eeldada, et ratsapordis kasutatakse ka kõveraid oksereid. *Rööpokser* on lühike termin ning annab termini sisu kõige paremini edasi, kuid kahtlusi tekitab, kas sellise termini juurutamine osutuks ratsutajate seas edukaks. *Parallel oxer* kohta kasutavad ratsasportlased kõnekeeles väljendit *tasane okser*. Kuigi selline termin omab teatavat segavat kõrvaltähendust, sest *tasane* kirjeldab eesti keeles ka helisid, siis väljend *tasane okser* on Eesti ratsutajate seas küllaltki levinud ning iga ratsutaja saab aru, mida mõeldakse kui antakse korraldus: „Aseta okseri latid tasa“. Eelnimetatud põhjustel on käesolevas töös jäetud *parallel oxer* vasteks kõnekeelse *tasane okser*.

179. **parallel oxer** – kõnek tasane okser

Kõrgus-laiustakistus, mille moodustab vertikaalne takistus (tavaliselt lattaed) (vt 277), mille taga on samal kõrgusel üksik latt (vt 191).

Sarnaselt eelnevale okseritüübile puudub eesti keeles vaste ingliskeelsele terminile *box oxer* või *square oxer*. Termin tähistab okseritüüpi, mille kõrgus võrdub takistuse laiusega. Eestis kasutatakse sellist takistuse tüüpi võistlustel, kuid selle nimetamiseks puudub eraldi termin ning tihtipeale kasutatakse üldterminit *okser*, mis ei anna edasi

takistuse konkreetset eripära. Töös on kaalutud tõkke visuaalsele kujule mõeldes termineid *kuupokser* ja *ruutokser*. Kuna ruudu puhul on tegemist siiski kahemõõtmelise kujutisega, ei anna see okseri olemust piisavalt hästi edasi. Termin *kuupokser* annab edasi takistuse ruumilise kuju ning on vastena kantud käesolevasse sõnastikku.

20. **box oxer (= square oxer)** – kuupokser

Kõrgus-laiustakistus, mille laius on võrdne kõrgusega.

Samuti puudub eesti keeles vaste terminile *descending oxer* või *offset oxer*. Selle peamiseks põhjuseks on ilmselt asjaolu, et nimetatud okseri kasutamine on tänapäeval takistussõidus keelatud. Samas soovis töö autor siiski seda fakti rõhutada. Võimalike variantidena kaaluti termineid *langev okser* ja *laskuv okser*, sest nimetatud okseritüübi vastandiks on *tõusev okser*. Kuna takistuse mahaajamise kohta võib öelda, et latt langes, osutus valituks *laskuv okser*.

73. **descending oxer (= offset oxer)** – laskuv okser

Kõrgus-laiustakistus, mille moodustab vertikaalne takistus (tavaliselt lattaed) (vt 277), mille taga on madalamal kõrgusel üksik latt (vt 191). Selline okser on tänapäeval takistussõidus keelatud.

171. **offset oxer = descending oxer**

Viimane okseritüüp, millel eestikeelne vaste puudub, on *cross rail oxer*. Tegemist on okseriga, mis koosneb kahest ristist. Samas ei saa kasutada eesti keeles vastet *ristokser*, sest see on juba kasutusel termini *Swedish oxer* vastena. Viimase okseri puhul moodustavad takistuse esi- ja tagakülg kokku risti. Kuna *cross rail oxer* puhul moodustavad nii esi- kui tagakülg eraldi risti, on terminile antud vasteks *ristidest okser*.

59. **cross rail oxer** – ristidest okser

Kõrgus-laiustakistus, mis koosneb kahest ristist (vt 60).

Lisaks takistuste tüüpidele tuli leida vasteid ka erinevatele hobuse juhtimisvõtetele, mida ratsanik võib treeningu või võistluse käigus kasutada. Sellistele terminitele polnud võimalik leida lühikesi vasteid ning tuli leppida pigem kirjeldavate vastetega. Nt viitab ingliskeelne termin *overriding* olukorrale, kus ratsanik püüab hobust liigselt oma tahtele allutada. Eesti keeles ei ütleks otsetõlge *üleratsutamine* kasutajale midagi. Samamoodi ei annaks termin *liigne ratsutamine* edasi termini sisu. Seetõttu on termini vasteks valitud *liigne kontroll*, sest see avab termini sisu kõige paremini.

176. **overriding** – liigne kontroll

Olukord, kus ratsanik püüab hobust liiga palju oma tahtele allutada ega lase hobusel vabalt ja häirimatult liikuda.

Probleem tekkis ka eespool nimetatud termini vastandi *underriding* puhul. Tegemist on olukorraga, kus ratsanik ei kontrolli oma hobust piisavalt. *Alaratsutamine* ja *vähene ratsutamine* ei avaks termini sisu. Kuna ühe terminirühma sees tuleks alati silmas pidada ka deverbaalide ühtsust²⁰, on eespool nimetatud vastega järgitud sarnasust ja pakutud antud termini vasteks *puudulik kontroll*.

276. **underriding** – puudulik kontroll

Olukord, kus ratsanik ei kontrolli hobust piisavalt ja laseb tal omapäi tegutseda.

Sarnaselt eelnevale kahele terminile on olukorda kirjeldav vaste antud ingliskeelsele fraasile *jumping ahead of the horse*. Ratsasportlased kasutavad kõnekeeles väljendit *enne hobust hüppamine*. Tegemist on aga otsetõlkega ning sobivam oli luua vaste *varane hüppeistaku võtmine*, mis annab olukorra kirjelduse hästi edasi. Sellest olenemata on sõnastikku lisatud ka kõnekeelne vaste.

143. **jumping ahead of the horse** – varane hüppeistaku võtmine, kõnek enne hobust hüppamine

---

²⁰ Erelt, Tiiu. Terminõpetus. Lk 178

Olukord, kus ratsanik võtab poolistaku (vt **125**) vahetult enne äratõukekohta (vt **242**) ning viib sellega hobuse tasakaalust välja.

Olukorra kirjeldust ja termini arusaadavust on silmas peetud ka terminile *crest release* vaste leidmisel. Termin kirjeldab olukorda, kus ratsaniku käed liiguvad hüppefaasis hobuse pea suunas. Käesolevas töös on antud terminile vasteks *ratsme järeleandmine*, sest sellist sõnapaari kohtab sageli Eesti treenerite õpetustes.

58. **crest release** – ratsme järeleandmine

Hüppe ajal ratsaniku käte liikumine hobuse pea suunas. Hobune sirutab hüppe ajal kaela ette ja alla ning hobusele vabaduse andmiseks on tarvis ratset järele anda ja kerget kontakti hoida.

Hobuse hüppefaasidest rääkides on mitmetes teostes ja ratsutamisõpikutes nimetatud ära neist põhilisemad – äratõuge, õhulend ja maandumine. Samas ei räägita maandumisele järgnevast faasist ning terminile, millel on inglise keeles mitu sünonüümi – *recovery*, *getaway* ja *departure*, puudub eestikeelne vaste. Termin sisule mõeldes on antud sellele vasteks *taastumise faas*, sest tegemist on lühikese perioodiga, mil hobune taastab oma liikumise tasakaalu. Väljendit *taastumine* kasutatakse eesti keeles erinevate olukordade puhul, kuid on tõenäoline, et antud kontekstist saab sõnastiku kasutaja aru, millega täpselt on tegemist.

71. **departure** (= **recovery**; = **getaway**) – taastumise faas

Esimesed fuleed (vt **254**) pärast hobuse maandumist (vt **150**), mil hobune taastab tasakaalu täielikult.

118. **getaway** (= **departure**; = **recovery**)

212. **recovery** = **departure**; = **getaway**

Kasutatud allikate peatükis on välja toodud asjaolu, et käesolevas sõnastikus võib mõni üksik termin omada teistsugust vastet kui on kirjas FEI 2013. aasta takistussõidu

määrustiku tõlkes²¹. Lisaks eespool nimetatud *tšempionaadile* on selliseks terminiks ka *countdown*, mis tähistab 45-sekundilist perioodi, mille jooksul peab võistleja läbima stardiliini. Nimetatud määrustikus on termini vasteks *tagasilugemine*, mis kõlab veidi kohmakalt, ega anna termini sisu päris täpselt edasi. Teoses „Ratsaspordi ABC“²² on termin esitatud tõlkimata kujul. Käesolevas sõnastikus on *countdown* vasteid antud mitu, sest neid kõiki võib pidada suuremal või vähemal määral sobivaks. Vasteteks on *ajaarvestus stardini*, *stardiloendus* ja *startimisperiood*.

52. **countdown** – ajaarvestus stardini, stardiloendus, startimisperiood

45 sekundi pikkune ajapiirang enne starti minekut. Ratsanikule antakse stardimärguande hetkest 45 sekundit aega läbida stardijoon (vt 249). Kui sportlane selle aja jooksul stardijoont ei läbi, hakkab ajasüsteem (vt 84) automaatselt lugema distantsti (vt 154) läbimise aega.

Viimase probleemse terminina võib nimetada ingliskeelset terminit *backward seat*. Tegemist on hüppeistakuga, mis oli kuni 20. sajandi alguseni kõige populaarsem. *Backward seat* on oma asendilt istak, kus ratsanik istub sirgelt sadulas. Tänapäeval öeldakse sellise asendi kohta *täisistak*. Tegemist on koolisõidu põhiistakuga ning selle ingliskeelseks vasteks on poolistakule vastanduv *full seat*. Töö autor leiab aga, et takistussõidu istakute kontekstis võiks termini *backward seat* vaste olla samuti *täisistak*, sest see annab termini olemust kõige paremini edasi ning on kõikidele ratsasportlastele arusaadav.

10. **backward seat** – täisistak

Levinuim hüppeistak kuni 20. sajandi alguseni. Hüppe ajal istuti sirgelt sadulas või kallutati õlgu tahapoole.

---

²¹ <http://www.ratsaliit.ee>, vaadatud 19.05.2014.

²² Kollom, Raigo. Ratsaspordi ABC. Tallinn: Eesti Ratsaspordi Liit, 2007

Lisaks uute terminite loomisele oli sõnastiku koostamisel üheks probleemiks terminitele definitsioonide andmine. Lisaks professionaalsetele ratsasportlastele nähakse sõnastiku kasutajate sihtgruppideks ka algajaid ratsutajaid ning tõlke/tõlkijaid, kellel on tarvis mitmete terminite selgitusi. Kuna töö autoril endal on antud valdkonnas pikaajalised kogemused, on tal raske hinnata, millised terminid tuleks algajate jaoks lahti seletada ning millised mitte. Sel põhjusel on käesolevas sõnastikus lisatud selgitused kõikidele terminitele. Eestikeelsete materjalide vähesuse tõttu tuli suur osa definitsioonidest ise koostada või tõlkida.

Nii nagu muude spordialade puhul, nii ka ratsaspordis toimub pidev areng ja kogu valdkond on pidevas muutumises. Näiteks kandis *maailma takistussõidu edetabel* varasemalt nime *Rolex World Ranking*. Eelmise, 2013. aasta 15. jaanuaril sõlmis Rahvusvaheline Ratsaspordi Föderatsioon (FEI) lepingu uue partneriga, kellatootjaga Longines ning nüüd kannab *maailma takistussõidu edetabel* nime *Longines Jumping Ranking*. Partnerlus sõlmiti kümneks aastaks, mistõttu võib eeldada, et vastav kirje võib pärast seda perioodi aeguda. Ühtlasi muutuvad aja jooksul võistlusreeglid ja tekivad uued terminid. Näiteks oli varasematel takistussõiduvõistlustel lubatud praeguse kahe tõrke asemel teha kolm tõrget jne.

3. TAKISTUSSÕIDU INGLISE-EESTI SÕNASTIK

3.1. Sõnastiku vormistus

Seletav takistussõidusõnastik on esitatud semasioloogiliselt, sest tähestikuline järjestus on kõikidele kasutajatele navigeerimiseks parim lahendus. Töö onomasioloogilise lähenemise puhul ei saa olla kindel, et autori ja kasutajate arvamused mõisterühmade kohta langevad kokku. Ühtlasi on mõistepõhise sõnastiku kasutamine raskendatud nende jaoks, kel valdkonnast teadmised puuduvad. Sellest hoolimata on kasutatud onomasioloogilist lähenemist terminibaasi esialgsel koostamisel, sest sellisel kujul on lihtsam sõnastiku sisemisi vastuolusid vältida.²³

Käesolev sõnastik on Tiiu Ereli järgi makrostruktuurilt lihttähestikuline, st et lisaks tähestikulisele järjestusele on mitmesõnaliste terminite komponendid jäetud ka süntaktilisse järjestusse.²⁴ Pesatähestikulist lahendust on välditud peamiselt seetõttu, et mõnedel sõnastiku põhisõnadel on suur hulk komponente ning mõistepesad kujuneksid liialt pikaks. Kui liita sellele asjaolule veel põhjalikud definitsioonid, pole tulemus nii kasutajasõbralik kui lihttähestikulise liigituse puhul.

Igal sõnastiku artiklil on oma järjekorranumber. Inglisekeelsele terminile järgneb samal real eestikeelne vaste ning nende eristamiseks on ingliskeelne termin paksus kirjas. Terminide definitsioon paikneb järgmises reas. Sünonüümid on sõnastikus toodud eraldi märksõnadena. Sealjuures ei ole valitud sünonüümide hulgast eelistamineid, sest suur osa neist näib olevat võrdselt kasutuses. Ühtlasi võivad asjaosaliste arvamused terminite osas lahku minna kui nt üks organisatsioon kasutab mõiste nimetamiseks üht terminit, kuid mõni teine eelistab siiski muud. Seega on eelistamise ja vastuolude vältimiseks jäetud eelistamineid valimata. Eestikeelne vaste ja selle definitsioon on kirja pandud

---

²³ Arvi Tavast, „Eesti oskussõnastikud 2001–2010,” Keel ja Kirjandus 4 (2011), lk 257

²⁴ Tiiu Erelt, Terminõpetus, lk 361

tähestikuliselt esimesena esineva ingliskeelse termini järel. Tähestikuliselt on esimese sünonüümi juures sulgudes esitatud ka teine sünonüüm/teised sünonüümid. Viimased ei paku kasutajale aga eraldi kirjet, vaid juhivad esimesena esitatud sünonüümi juurde. Näiteks juhib märksõna *trotting poles* tähestikuliselt enne esineva *cavaletti* juurde, mitte ei esita tõlkevasteid ega definitsiooni.

Kui märksõnale järgnevas definitsioonis esineb märksõnu, mis on käesolevas sõnastikus esitatud eraldi artiklitenä, on nende järel sulgudes antud ingliskeelse märksõna järjekorranumber. Nt järgnevas artiklis on sellisteks märksõnadeks *takistus* ja *koba*:

191. **pole (= rail)** – latt

Pikk ja suhteliselt väikese ristlõikega puitmaterjal, mis asetatakse takistuse (vt **107**) kobadele (vt **66**).

Märksõnadele järgnev järjekorranumber viitab antud märksõnade kirjetele. Sellise numeratsiooni järgi on kasutajal mugav sõnastikust otsida teavet definitsioonis esineva arusaamatu termini kohta. Kui märksõnad on märgitud paksus kirjas, tekib olukord, kus sõnastiku kasutaja peab kõigepealt eesti-inglise indeksist termini ingliskeelse vaste leidma ning seejärel asuma põhisõnastikust uut artiklit otsima. Samuti ei ole sobiv kasutada märksõna järel sulgudes selle ingliskeelset vastet, kuna igasugune lisainfo raskendab definitsiooni lugemist ning osa märksõnu on küllaltki pikad ja nende täispikk esitamine märksõna järel sulgudes pole lugeja silmadele mugav.

3.2 Märghendid ja lühendid

ERL = Eesti Ratsaspordi Liit

FEI = Fédération Équestre Internationale (Rahvusvaheline Ratsaspordi Föderatsioon)

kõnek = kõnekeelne

kp = karistuspunkt

max = maksimaalne, maksimaalselt

mh = muu hulgas

min = minimaalne, minimaalselt

NF = national federation (rahvuslik föderatsioon)

nt = näiteks

OM = olümpiamängud

s. = sekund

st = see tähendab

ÜM = FEI üldmäärustik

v.a = välja arvatud

VM = FEI veterinaarmäärustik

vms = või muu seesugune, või muud sellist

vrđ = võrdle

vt = vaata

3.3. Sõnastik

A

---

1. **accumulator (competition)** – tõusva raskusega parkuur
Võistlusala (vt 40), mis viiakse läbi kuuel, kaheksal või kümnel tõusva raskusastmega takistusel (vt 107). Süsteeme (vt 39) ei ole lubatud kasutada. Takistuste tõusev raskus ei seisne ainult takistuste kõrguses või laiuses, vaid ka raja raskuses.
2. **airborne phase (= flight; = suspension)** – õhulend
Õhus olles on kõik hobuse neli jalga maapinnalt lahti. Turi on sel hetkel hobuse kõrgeim osa.
3. **amateur** – harrastaja, harrastussportlane
Mitteelukutseline ratsanik. Eestis peab harrastussportlane olema mh nt vähemalt 22-aastane isik, kes pole startinud kõrgemates klassides (vt 35) kui 120 cm.
4. **appeal committee** – apellatsioonikomitee
Organ, kuhu esitada kaebused ja protestid. Kõik kaebused tuleb esitada kirjalikult. Apellatsioonikomitee koostamine ja selle Presidendi (vt 200) ja liikmete määramine peavad olema kooskõlas ÜM-ga. Apellatsioonikomitee on vabatahtlik CSI1*, CSI2* ja CSI3* võistlustel (vt 62, 247) ja kõigil veteranide (vt 280), juunioride (vt 146), noorte (vt 301), poniratsanike (vt 193) ja laste (vt 28) CSI-del. ERLi kalenderplaani (vt 23) võistlustel pole nõutav võistluse apellatsioonikomitee olemasolu.
Vt ka **president of the appeal committee**
5. **approach** – takistusele lähenemine
Tõkkele (vt 107) tuleb hobust juhtida kindla tempo ja rütmiga. Tõkke tüüp määrab kiiruse, millega sellele läheneda.

6. **ascending oxer** (=ramped oxer) – tõusev okser
Kõrgus-laiustakistus, mille moodustab vertikaalne takistus (tavaliselt lattaed) (vt 277), mille taga on natuke suuremal kõrgusel üksik latt (vt 191).
7. **assistance** – kõrvaline abi
Igasugune füüsiline vahelesegamine kolmanda isiku poolt ajavahemikul, mis jääb stardiliini (vt 249) õiges suunas läbimise ja peale viimase takistuse hüppamist finišiliini (vt 111) ületamise vahele – olenemata sellest, kas seda vahelesegamist on temalt palutud või ei. Kui vahelesegamise eesmärgiks on võistleja (vt 9) või tema hobuse abistamine, loetakse seda kõrvaliseks abiks, mis on võistlustel (vt 90) keelatud.
vt ka **fall**
8. **assistant course designer** – rajameistri abi
Abikohtunik, kes aitab rajameistrit kõikides parkuuriga seonduvates küsimustes.
vt ka **course designer**
9. **athlete** – võistleja
Isik, kes võtab osa ratsaspordivõistlusest (vt 90). Takistussõidus (vt 235) nimetatakse võistlejaks ratsanikku.

B

---

10. **backward seat** – täisistak
Levinuim hüppeistak kuni 20. sajandi alguseni. Hüppe ajal istuti sirgelt sadulas või kallutati õlgu tahapoole.
Vrd **half-seat**
11. **balustrade** – balustraad
Balustrite reast koosnev rinnatis, mis asetatakse takistuse (vt 107) alumisse ossa.
12. **bandages** – pinded

Jalaside med hobustele, enamasti elastsest materjalist. Kasutatakse jalgade kaitsmiseks löökide eest nagu jalakaitsmeidki (vt 18), aga ka kõõlustele teatud toe andmiseks.

13. **bascule** – basküll

Kaarjas kuju, mille hobune võtab takistuse (vt 107) ületamisel. Kui hobune on hüppefaasis, kaardub ta nagu ümber telje, tuues pea ja kaela allapoole ning moodustades selga kumerdades otsekui kõverjoone.

14. **bell** – kell

Heliline märguanne, mida kasutatakse võistlejatega (vt 9) suhtlemiseks. Kella kasutatakse mh nt stardisignaali andmiseks, võistleja peatamiseks ükskõik mis põhjusel või ettenägematu olukorra tõttu ning korduva või pika helistamisega võistlejale teada andmiseks, et ta on võistlusalt kõrvaldatud (vt 85).

15. **belly guard girth** (= **stud guard girth**) – klapiga sadulavöö

Takistussõidus kasutatav vöö sadula (vt 145) kinnitamiseks. Vöö keskosas asub laiem klapp, mis kaitseb hüppel hobuse kõhtu tema enda krihvide (vt 256) või raua löökide eest.

16. **best time** – parim aeg

Takistussõidus (vt 235) ja kolmevõistluse maastikusõidus määratakse paremusjärjestus (vt 187) muude võrdsete näitajate korral parema aja järgi distantsil (vt 154).

17. **body protector** – turvavest

Tugevast materjalist kaitsev vest, mille kandmine on Eestis kuni 16-aastastele ratsanikele kohustuslik.

18. **boots** – kaitsmed

Hobuste jalgade kaitseks kasutatavad vahendid. Eesmärk on vältida hobuse traumasid, et ta ei vigastaks end takistusega (vt 107) või iseennast kabjaga lüües. Neid on väga palju liike, olenevalt sellest, kas tahetakse kaitsta kõõluseid, päkkasid ja piirdeid või mõnda liigest.

19. **bounce (jump)** – peneroll, sisse-välja takistus
Kahest või enamast takistusest (vt **107**) koosnev rida, kus kaks takistust on nii lähestikku, et hobusel ei ole ruumi teha nende vahel galopisammu. Hobune maandub esimeselt takistuselt ja tõukab kohe ära hüppeks üle järgmise takistuse.
20. **box oxer (= square oxer)** – kuupokser
Kõrgus-laiustakistus, mille laius on võrdne kõrgusega.
21. **braiding (= plaiting)** – plettimine
Võistlustel hobuse lakka patside punumine esteetilisel eesmärgil.
22. **brush** – hekike (äratõukeelement)
Min 40 cm ja max 50 cm kõrge väike hekk, mida kasutatakse veekraavi (vt **172**) ees äratõukeelemendina (vt **261**).
Vt ka **take off element**

C

---

23. **calendar** – (võistlus)kalender, kalenderplaan
Aastane plaan kõikidest ametlikest kohalikest ja rahvusvahelistest võistlustest (vt **32**).
24. **cavaletti (= trotting poles)** – kavaletid (ains kavalett)
Maas või madalatele tugelele asetatud kindlatel vahemaadel lamavad latid (vt **191**), mida kasutatakse hüppehobuste võimlemisharjutusteks (vt **124**). Oluline on paigutada nad õigetele vahemaadele.
Vt ka **placing poles, V-poles**
25. **championship competitions** – meistrivõistlused
Võistlused (vt **90**), mida peetakse meistri väljaselgitamiseks. Eestis peetakse meistrivõistlusi kahel korral aastas – välihooajal meistrivõistlusi ning talvisel hooajal sisemeistrivõistlusi.

26. **chef d'équipe** – võistkonna esindaja
Ametnik, kes esindab rahvusvahelisel võistlusel (vt **32**) rahvuslikku võistkonda.
27. **chief steward** – ülemkorrapidaja
Kohtunik, kes koordineerib korrapidajate (vt **251**) tööd. Ülemkorrapidaja peab olema igal rahvusvahelisel võistlusel (vt **32**).
Vt ka **steward**
28. **children** – lasteklass, lapsed
Lastekategoorias võivad võistelda 12–14 aastased. Nimetatud vanuseid arvestatakse kalendriaastast, mil vastav vanus täitub. Eestis lasteklass puudub.
29. **CHIO** – CHIO
Lühend prantsuskeelsest väljendist Concours Hippique International Offizielle, st rahvusvaheline hobuspordivõistlus. Kasutatakse suuremate võistluste kohta, kus võisteldakse mitmel alal.
30. **chip** (= **chip-in**) – lisasamm
Hobuse väike üleliigne samm enne äratõuget (vt **155**). Lisasamm viib hobuse liikumise rütmist välja ning seetõttu on raskem takistust (vt **107**) ületada.
31. **chip-in** = **chip**
32. **CI** – rahvusvaheline võistlus
Lühend tuleneb prantsuse keelest – Concours Internationale. (ing k International Event)
33. **CIO** – ametlik rahvusvaheline võistlus
Lühend tuleneb prantsuse keelest – Concours International Officiel. (ing k Official International Event)

34. **circle** – volt
Enam-vähem korrapärane ring parkuuris (vt **53**). Volt ükskõik kus parkuuri osas ja ükskõik mis põhjusel loetakse tõrkeks (vt **214**).
vt ka **disobedience**
35. **class** – võistlusklass
Võistlusala (vt **40**) kategooria, mis on kehtestatud nt vastavalt hobuse või ratsaniku vanusele. Avatud klassis võivad startida kõik soovijad.
36. **clear round** – puhas sõit
Tulemus, mille saavutamiseks ei tohi võistleja teha parkuuris (vt **53**) ühtegi karistatavat viga (vt **96**) ega ületada normiaega (vt **265**).
37. **coat** – redingot
Võistlusriietuse hulka kuuluv ratsapintsak.
38. **collecting ring** – ooteala
Võistlusplatsi (vt **42**) sissepääsu läheduses asuv ala, kus 1–2 ratsanikku ootavad oma stardihetke.
39. **combination** (= **in and out obstacle, in-and-out**) – süsteem
Kahest või enamast takistusest (vt **107**) koosnev takistuste rida, kus takistuste vahed on min 7 m ja max 12 m (v.a jahitakistussõitudes (vt **130**) või kiirus- ja juhtimisparkuurides (vt **239**), mis viiakse läbi tabel C (vt **260**) järgi, ja statsionaarsetel kinnistel takistustel (vt **184**), kus vahe võib olla alla 7 m ja nende ületamiseks tuleb teha kaks või rohkem järjestikust hüpet) ning nende ületamiseks tuleb teha kaks või rohkem hüpet.
Vt ka **double combination, triple combination, completely closed combination, partially closed/open combination**
40. **competition** – võistlusala
Võistlusala all peetakse silmas kindlate reeglite järgi läbi viidavat võistlusklassi (vt **35**), milles võistlejad asetatakse paremusjärjestusse (vt **187**).

41. **competition against the clock** – võistlusala kiirusele, kõnek kiirusparkuur
Tulemuste määramise meetod tabeli A (vt 259) järgi. Üks võimalus: võistlejad, kes on saanud võrdse arvu karistuspunkte (vt 183), pannakse paremusjärjestusse (vt 187) vastavalt parkuuri (vt 53) läbimiseks kulutatud ajale. See kehtib kõikide kohtade puhul. Kui esikohapretendendid on saanud võrdse arvu karistuspunkte ja võrdse aja, siis võib viia läbi ümberhüpped (vt 141) puhtusele ja kiirusele lühendatud marsruudil.
42. **competition area / arena** – võistlusväljak
Plats, kus toimub võistlus (vt 90). Võistlusväljak peab olema piiratud.
43. **competition in groups with winning round** – võistlusala gruppides võitjate vooruga
Võistluslalal (vt 40) on võistlejad jagatud gruppidesse, kas loosimise teel, vastavalt kvalifikatsioonisõidu tulemustele või vastavalt viimasele FEI takistussõidu edetabelile (vt 158). Kõigepealt stardivad kõik esimese grupi võistlejad, siis teise grupi võistlejad jne. Iga grupi parim võistleja saab edasi võitjate vooru. Kõik võistlejad alustavad võitjate vooru 0 kp-ga (vt 183).
44. **competition in two phases (= two-phase competition)** – kahefaasiline võistlusala/ takistussõit, kõnek kaheosaline parkuur
Võistlusala (vt 40) parkuur (vt 53) koosneb kahest faasist (vt 185), mis läbitakse vahetult teineteise järel, kumbki kas sama või erineva kiirusega, esimese faasi finišiliin (vt 111) on teise faasi stardiliiniks (vt 249). Teises faasis võivad jätkata võistlejad, kes esimeses faasis karistuspunkte (vt 183) ei saanud. Esimene faas on parkuur seitsmest kuni üheksast takistusest, süsteemidega (vt 39) või ilma. Teises faasis on neli kuni kuus takistust ja võib olla üks süsteem.
45. **competition not against the clock** – võistlusala mitte kiirusele
Tulemuste määramise meetod tabeli A (vt 259) järgi. Üks võimalus: võistlusala (vt 40) ei toimu kiirusele, kuid on kehtestatud normiaeg (vt 265). Kui esikohale pretendeerijad on saanud võrdse arvu karistuspunkte (vt 183), siis viiakse nende vahel läbi ühed ümberhüpped (vt 141) puhtusele ja kiirusele. Teised võistlejad pannakse paremusjärjestusse (vt 187) vastavalt parkuuris (vt 53) saadud

karistuspunktide arvule. Võistlejad, kes on kogunud võrdse arvu karistuspunkte, jagavad omavahel auhinnad.

46. **competition over combinations** – võistlus süsteemidel

Võistlusala (vt 40) parkuur (vt 53) koosneb kuuest takistusest (vt 107). Esimene takistus on üksiktakistus ja seejärel viis süsteemi (vt 39). Vähemalt üks takistus peab olema kolmene süsteem (vt 272). Võistlusala viiakse läbi kas tabel A (vt 259) või tabel C (vt 260) järgi. Kui vastavalt juhendile (vt 226) toimuvad ümberhüpped (vt 141), siis peab ümberhüpete parkuur koosnema kuuest takistusest.

47. **competition over two rounds** – kahevooruline võistlusala / sõit

Võistlusala (vt 40) koosneb kahest sama kiirusega sõidetavast parkuurist (vt 53), mis on identsed või erinevad raja, takistuste arvu või takistuste mõõtmel. Võistlejad, kes on esimeses voorus (vt 198) võistlusalt kõrvaldatud (vt 85) või loobunud (vt 218), ei saa teisest voorust osa võtta. Teise vooru pääsemise tingimused tuleb kirja panna juhendis (vt 226) – edasi pääsevad kõik võistlejad või piiratud arv võistlejaid (vähemalt 25 % igal juhul).

48. **competition with two rounds and winning round** – kahevooruline takistussõit võitjate vooruga

Sellel võistluslal (vt 40) kvalifitseeruvad esimese vooru (vt 198) 16 paremat võistlejat teiseks vooruks, kus nad stardivad ümberpööratud paremusjärjestuses (vt 187) vastavalt esimese vooru tulemustele. Võitjate voorust võtavad osa 8 paremat. Võitjate vooru parkuur (vt 53) peab olema lühendatud ja põhinema esimese ja/või teise vooru takistustel (vt 107).

49. **competitions for young horses** – noorte hobuste võistlusalad

Võistlusklassid (vt 35), millest võivad osa võtta 4–7-aastased hobused. Igale vanusele korraldatakse eraldi võistlusala (vt 40).

50. **completely closed combination** – (täielikult) suletud süsteem

Süsteem (vt 39) loetakse täielikult suletuks, kui teda ümbritsevaid piirdeid saab ületada ainult hüpates.

vt ka **combination, partially closed/open combination**

51. **continental championships** – kontinentaalsed meistrivõistlused
Geograafilisel kontinendil peetavad võistlused takistussõidu (vt 235) meistri väljaselgitamiseks. Nt Euroopas peetakse Euroopa Meistrivõistlusi takistussõidus (vt 102).
52. **countdown** – ajaarvestus stardini, stardiloendus, startimisperiood
45 sekundi pikkune ajapiirang enne starti minekut. Ratsanikule antakse stardimärguande hetkest 45 sekundit aega läbida stardijoon (vt 249). Kui sportlane selle aja jooksul stardijoont ei läbi, hakkab ajasüsteem (vt 84) automaatselt lugema distantssi (vt 154) läbimise aega.
53. **course** (= **course of obstacles**) – parkuur
Takistuste (vt 107) rada, mida sadulas olev võistleja peab võistlemisel järgima alates stardilippude läbimisest kuni finišini välja. Parkuur on üles ehitatud eesmärgiga testida hobuse võimeid takistuste ületamisel.
54. **course designer** – rajameister
Kohtunike kogu (vt 121) liige, kelle ülesandeks on parkuuri (vt 53) koostamine selle joonisest ülespanemiseni. Ta peab arvestama võistlejate taset, et rada oleks puhtalt sõitmiseks jõukohane, aga ei võimaldaks ka juhuslikult võita.
Vt ka **assistant course designer**
55. **course inspection** (= **walking the course**) – parkuuri vaatamine, parkuuriga tutvumine, kõnek raja vaatamine
Enne võistlusala (vt 40) algust on võistlejatel õigus rada läbi kõndida ja takistustega (vt 107) tutvuda. Nt mh saavad ratsanikud teada millises kurvis saaks aega säästa või kui pikad on mõningate takistuste vahemaad ehk kuidas reguleerida oma hobuse tempot nii, et tal oleks võimalikult lihtne takistusi puhtalt ületada.
56. **course of obstacles** = **course**

57. **course plan** – parkuuri plaan
Parkuuri (vt 53) kahemõõtmeline kujutis paberil. Rajameister (vt 54) peab kohtunike kogule (vt 121) esitama koopia parkuuri plaanist, kus on hoolikalt ära näidatud parkuuri üksikasjad. Täpne koopia kohtunike kogule esitatud plaanist tuleb üles panna võistlusväljaku (vt 42) sissekäigule võimalikult lähedale, hiljemalt 30 min enne iga võistlusala (vt 40) algust.
vt ka **course**
58. **crest release** – ratsme järeleandmine
Hüppe ajal ratsaniku käte liikumine hobuse pea suunas. Hobune sirutab hüppe ajal kaela ette ja alla ning hobusele vabaduse andmiseks on tarvis ratset järele anda ja kerget kontakti hoida.
59. **cross rail oxer** – ristidest okser
Kõrgus-laiustakistus, mis koosneb kahest ristist (vt 60).
60. **crossbar** – rist, käärtõke
Lati (vt 191) üks ots asetatakse kobale (vt 66) ning teine maapinnale. Sama tegevust korratakse teise latiga, moodustades x-i.
61. **CS** – takistussõidu võistlus
Lühend tuleneb prantsuse keelest – Concours de Saut d'obstacles. (ing k Showjumping Event)
62. **CSI** – CSI (rahvusvaheline takistussõidu võistlus)
Lühend prantsuskeelsest väljendist Concours de Saut International, s.t rahvusvaheline takistussõidu võistlus. (ing k International Showjumping Event)
63. **CSIO** – CSIO (ametlik rahvusvaheline võistlus takistussõidus)
Rahvusvaheline takistussõiduvõistlus, kus osalevad riikide ametlikud esindused.
64. **CSIO-W** – CSIO-W
Ametlik rahvusvaheline takistussõiduvõistlus. Laiend W tähendab, et tegemist on maailmakarika etapiga.

65. **CSIOY, CSIOJ, CSIOP, CSIOCh** – CSIOY, CSIOJ, CSIOP, CSIOCh
Ametlik rahvusvaheline takistussõiduvõistlus noortele – Y (vt **301**), juunioridele – J (vt **146**), ponidele – P (vt **192**), lastele – Ch (vt **28**).
66. **(1)** – koba
(-kujuline metallist või plastikust abivahend, mis kinnitub siini (vt **147**) külge. Kobadele omakorda asetatakse latid (vt **191**), plangud (vt **190**) jms, millest takistus ehitatakse.
Vt ka **safety cup**
Ära aja segamini terminiga **cup (2)** (karikasari)
67. **cup (2)** – karikasari
Võistluste seeria, kus igal etapil (vt **207**) autasustatakse tolle võistluse parimaid, kuid samal ajal peetakse ka võistlussarja üldarvestust, milles liidetakse kokku etappidel saavutatud tulemused.
Vt ka **qualifier**
Ära aja segamini terminiga **cup (1)** (koba)

D

---

68. **dead heat** – „rind rinnaga lõpetamine“
Simultaani (vt **149**) voorus täpselt üheaegne finišijoone (vt **111**) ületamine. Kui kaks võistlejat lõpetavad vooru (vt **198**) ühel ajal ehk võrdse tulemusega, siis tuleb voor nende vahel uuesti läbi viia.
69. **declaration of starters** – osavõtjate deklareerimine
Võistlusladel (vt **40**) osalejate kinnitamine. Kõikidel rahvusvahelistel võistlustel (vt **62**) peavad võistkonna esindaja (vt **26**) või individuaalvõistlejad deklareerima korraldajale (vt **173**) korraldaja poolt määratud ajaks järgmise päeva võistlusladel startijad.

70. **definite entry** – lõplik ülesandmine
Ülesandmine (vt 87), mis peab korraldajani (vt 173) jõudma hiljemalt 4 päeva enne võistluste algust. Ülesandmine peab sisaldama lõplikku nimekirja sportlastest ja hobustest, kes võistlustest osa võtavad.
Vt ka **entry, entry in principle, nominated entry**
71. **departure** (= **recovery**; = **getaway**) – taastumise faas
Esimesed fuleed (vt 254) pärast hobuse maandumist (vt 150), mil hobune taastab tasakaalu täielikult.
72. **derby** – derbi
Galopivõidusõitudes traditsiooniliselt tähtsaimaks peetav võidusõit. Nimetus on üle kantud pikendatud distantsiga (vt 154) ja maastikutakistusi (vt 166) sisaldavatele takistussõiduvõistlustele. Derbi takistussõite viiakse läbi distantsil, mille pikkus on vähemalt 1000 m ja mitte üle 1300 m. Parkuuris (vt 53) on vähemalt 50% hüpetest üle looduslike takistuste.
73. **descending oxer** (= **offset oxer**) – laskuv okser
Kõrgus-laiustakistus, mille moodustab vertikaalne takistus (tavaliselt lattaed) (vt 277), mille taga on madalamal kõrgusel üksik latt (vt 191). Selline okser on tänapäeval takistussõidus keelatud.
74. **designee** – (peakohtuniku) asetäitja
Peakohtuniku (vt 201) asendaja, kes peab mh kindlustama, et rajameister (vt 54) on distantsi (vt 154) korrektselt mõõtnud.
75. **deviation from the course** – sõidurajalt kõrvalekaldumine
Sõidurajalt kõrvalekaldumiseks loetakse, kui võistleja ei järgi sõidurada avaldatud parkuuri plaani (vt 57) kohaselt; ei läbi stardi- (vt 249) või finišiliini (vt 111) lippude vahelt õiges suunas; jätab vahele kohustusliku pöördepunkti; ei hüppa takistusi (vt 107) õiges järjekorras või ei hüppa neid näidatud suunas, v.a. teatud võistlusaladel (vt 40); hüppab või proovib hüpata takistust, mis ei ole parkuuri (vt 53) osa või jätab takistuse vahele. Korrigeerimata kõrvalekaldumine marsruudilt toob kaasa väljalangemise (vt 85).

76. **discipline** – ratsaspordiala
Ratsutamise haru. Takistussõit (vt **235**) on üks mitmest ratsaspordialast.
77. **disobedience** – allumatus, mitteallumine
Mitteallumiseks loetakse ja karistatakse karistuspunktidega (vt **183**) või väljalangemisega (vt **85**) järgmist: tõrge (vt **214**), möödasõit (vt **222**), vastuhakk (vt **217**), volt (vt **34**) või ring sõiduteel.
78. **displacing (of the obstacle)** – paigaltnihutamine
Takistuse (vt **107**) mahaajamine (vt **148**) või selle osade paigast nihutamine tõrke (vt **214**) käigus. Kui tegemist on esimese tõrkega, lubatakse võistlejal takistust uuesti hüpata. Enne uut katset tuleb aga takistus uuesti endisele kohale üles ehitada.
79. **disqualification** – diskvalifitseerimine
Diskvalifitseerimine tähendab, et võistlejal, hobusel (hobustel) ja/või võistluspaaril ei ole lubatud osa võtta toimuvast võistlusalast (vt **40**) või tervest võistlusest (vt **90**). Diskvalifitseerimist võib rakendada mh nt kui võistluste ajal treenitakse hobuseid takistustel (vt **107**), mis ei ole korraldaja (vt **173**) poolt selleks ette nähtud.
80. **double combination** – kahe takistusega süsteem, kõnek kahene süsteem
Kahest takistusest (vt **107**) koosnev takistuste rida, kus takistuste vahed on min 7 m ja max 12 m ning nende ületamiseks tuleb teha kaks hüpet.
Vt ka **combination**, **triple combination**
81. **draw** – loosimine
Stardijärjekordade (vt **250**) määramise viis.
82. **draw reins (=running reins)** – libisevad ratsmed, kõnek libisev
Umbes 2,75 m pikkune rihm. Rihma keskkosa on ratsaniku käes. Sealt jooksevad mõlemad rihma pooled läbi suuliste rõngaste väljastpoolt sissepoole ning rihma otsad kinnituvad hobuse esijalgade vahelt sadulavöö külge. Tegemist on abivahendiga, mille kasutamisel saab hobuse pead hobuse rinnale lähemale suunata. Takistussõidus (vt **235**) on libisevate ratsmete kasutamine võistlusväljakul (vt **42**) keelatud, välja arvatud autasustamistseremooniade (vt **203**) ja paraadide ajal.

83. **dropping the horse** – kõnek hobuse üksinda jätmine, ratsmete äraviskamine Olukord, kus ratsme kontakt on takistusele lähenedes (vt 5) väga tugev, kuid äratõukel (vt 155) laseb ratsanik ratsmed äkitselt väga lõdvaks ning viib sellega hobuse tasakaalust välja. Järgneb tõrge (vt 214) või ebameeldiv ja ohtlik hüpe.

E

---

84. **electronic timing system** – elektrooniline ajavõtusüsteem, elektrooniline ajamõõduaparatuur
Aja mõõtmiseks kasutatav süsteem, mis mõõdab aega sekundi sajandikosa täpsusega. Iga võistluse (vt 90) kõigil võistlusaladel (vt 40) tuleb aega mõõta ühesuguse süsteemiga või ühte tüüpi ajamõõtmise aparatuuriga.
85. **elimination** – väljalangemine, võistlusalt kõrvaldamine
Juhul kui reeglites ja võistlustingimustes pole teisiti sätestatud, tähendab võistlusalt kõrvaldamine/väljalangemine seda, et võistleja koos nimetatud hobusega ei saa jätkata käimasoleval võistlusalal (vt 40). Võistleja langeb võistlusest välja mh nt esimese kukkumisega (vt 94), teise mitteallumisega (vt 77), piiraja (vt 266) ületamisega või vale raja (vt 299) valimisega.
86. **entry in principle** – üldine ülesandmine
Ülesandmine (vt 87), mille NF (vt 163) peab tegema 8 nädalat enne võistluse algust. Selles tuleb korraldajat (vt 173) teavitada, kas võistlustele saadetakse võistkond, üksiksportlased või mõlemad.
Vt ka **entry, nominated entry, definite entry**
87. **entry** – ülesandmine
Teatamine sportlase või võistkonna osalemisest võistlustel (vt 90).
Vt ka **entry in principle, nominated entry, definite entry**
88. **entry fee (= starting fee)** – stardimaks
Tasu, mis tuleb maksta teatud võistlusalal (vt 40) osalemise eest.

89. **entry form** – ülesandmisleht, registreerimisleht
Ülesandmise (vt 87) tegemiseks kasutatav vorm, mis peab sisaldama hobuse nime, tõugu, sugu, vanust, värvust, sünniriiki, passinumbrit, FEI registreerimisnumbrit ning sportlase andmeid.
90. **event** – võistlus
Ühe võistluse (vt 90) alla kuuluvate võistlusalade (vt 40) kogum. Võistlusi võib korraldada mitmes distsipliinis (vt 76) korraga.
91. **event category** – võistluste kategooria
Võistlused võivad olla kohalikud ehk klubivõistlused, rahvuslikud, rahvusvahelised, ametlikud rahvusvahelised (vt 33). Rahvuste Karika (CSIO) (vt 165) võistlustel on erinevad kategooriad sõltuvalt auhinnaraha suurusest.
92. **events and competitions with borrowed horses** – võistlused ja võistlusalad laenatud hobustel
Rahvusvahelisi võistlusi (vt 62) või võistlusalasid (vt 40) võib organiseerida kohalikult NF-lt (vt 163) laenatud hobustel. Korraldaja (vt 173) kindlustab vajaliku arvu hobuseid (max 3 hobust ühe võistleja kohta). Vähemalt 24 tundi enne esimese võistlusala starti tuleb läbi viia laenatud hobuste õiglane loosimine igale võistkonnale või individuaalvõistlejatele. Ülejäänud võistlustingimused määratleb juhend (vt 226).
93. **exceeding the time allowed** – normiaja ületamine
Parkuuri (vt 53) läbimine pikema ajaga kui normiaeg (vt 265) seda ette näeb. Võistluslal, mis ei toimu kiirusele (vt 45), toob normiaja ületamine võistlejale 1 kp (vt 183) iga alanud 4 sekundi eest. Võistluslal (vt 40), mis toimub kiirusele, toob normiaja ületamine võistlejale 1 kp iga sekundi või alanud sekundi murdosa eest.
vt ka **time allowed**

F

---

94. **fall** – kukkumine

Ratsanik loetakse kukkunuks kui ta puudutab maad või peab sadulasse tagasipääsemiseks kasutama mingit tuge või kõrvalist abi (vt 7). Hobune loetakse kukkunuks, kui tema õlg ja tagumised kintsud on puudutanud maad või takistust (vt 107) ja maad. Kukkumise korral kõrvaldatakse (vt 85) võistleja võistlusalt.

95. **fan** – lehvik

Takistus (vt 107), mille ühes otsas toetuvad latid (vt 191) ühe puki (vt 246) kobadele ning teises otsas kahe või enama puki kobadele.

96. **fault** – viga

Kõik eksimused, mis tehakse stardi- (vt 249) ja finišiliini (vt 111) vahel.

97. **fault-and-out competition** – takistussõit esimese veani

Võistlusala korraldatakse kiirusele (vt 41), üle keskmise suurusega takistuste (vt 107), millest igaühel on oma number. Süsteeme (vt 39) ei kasutata. Sõit lõpeb esimese vea (vt 96) korral (takistuse mahaajamine (vt 148), allumatus (vt 77), kukkumine (vt 94) jne.). Võistluslal antakse boonuspunkte: 2 punkti puhtalt hüpatud takistuse eest ja 1 punkt mahaatud takistuse eest. Võidab see, kes kogub suurima arvu punkte.

98. **fault-and-out optional relay** – vabalt valitavate vahetustega teatesõit

Võistluslal (vt 40) võivad võistlejad üksteist välja vahetada vabal valikul st ükskõik millal, kuid vahetus on kohustuslik, kui antakse kellaga (vt 14) märku, et võistkonna liige on oma parkuuri (vt 53) lõpetanud. Vahetus on kohustuslik ka iga vea (vt 96) korral.

vt ka **relay competitions, normal relays, fault-and-out relays, fault-and-out successive relay**

99. **fault-and-out relays** – teatesõidud esimese veani

Teatesõit, kus sõit lõpeb esimese vea (vt 96) korral (takistuse mahaajamine (vt 148), allumatus (vt 77), kukkumine (vt 94) jne.). Võistlusala viiakse läbi kas üle maksimaalse arvu takistuste, mida tervel võistkonnal tuleb hüpata või fikseeritud üldajaga, mille jooksul terve võistkond peab hüppama suurima arvu takistusi.

vt ka **relay competitions, normal relays**

100. **fault-and-out successive relay** – järjestikuste vahetustega teatesõit
Võistlusala (vt 40) viiakse läbi samal põhimõttel kui takistussõit esimese veani üle maksimaalse arvu takistuste. Võistkonna liikmed vahetavad üksteist välja iga vea (vt 96) järel seni, kui parkuur (vt 53) on läbitud nii mitu korda, kui palju on võistkonnas liikmeid.
vt ka **relay competitions, normal relays, fault-and-out relays**
101. **FEI (= International Federation for Equestrian Sports)** – Rahvusvaheline Ratsaspordi Föderatsioon
Rahvusvaheline ratsaspordi juhtorgan – rahvuslike ratsaspordiorganisatsioonide (vt 163) ülemaailmne ühendus, mille põhimäärus reguleerib rahvusvahelisi võistlusi ja annab üldalused rahvuslikele reeglitele.
102. **FEI European Jumping Championships** – Euroopa Meistrivõistlused takistussõidus
Takistussõiduvõistlus Euroopa meistri selgitamiseks. Võistlus toimub iga 2 aasta järel OM-i ja Maailma Ratsaspordi Mängude vahelisel aastal.
103. **FEI World Breeding Jumping Championships for Young Horses** – FEI Ülemaailmsed Hobusekasvatajate Meistrivõistlused Noortele Hobustele
Iga aasta septembris korraldatavad suured takistussõiduvõistlused, millest võtavad osa talendikaimad noorhobused (vanuses 5–7).
104. **FEI World Cup** – Maailma Karika võistlus (FEI aladel)
Rahvusvahelised seeriavõistlused takistussõidus (vt 235), kolmevõistluses ja koolisõidus, kus eelvõistlustel saavutatud punktisumma järgi kvalifitseerutakse finaali. Takistussõidus pandi Maailma Karika võistlustele alus 1978. aastal.
vt ka **FEI World Cup Show Jumping Final**
105. **FEI World Cup Show Jumping Final** – FEI Maailmakarika finaali
Iga-aastane rahvusvaheline võistlus, millest võtavad osa vaid maailma parimad hobused ja takistussõitjad. Võistlusele kvalifitseerutakse eelvõistlustel saavutatud punktisumma järgi.
vt ka **FEI World Cup**

106. **FEI World Equestrian Games** – Maailma Ratsaspordi Mängud
1990. aastal Stockholmis alguse saanud olümpiamängude vahepeal peetavad ratsaspordi maailmamängud. Eripära on see, et võistlevad ainult ratsutajad.
107. **fence (= obstacle)** – takistus, tõke
Rajatud (või looduslik) tara, veetakistus (vt **172**), kraav vms parkuuris (vt **53**) või soojendusväljakul (vt **195**).
108. **fetlock rings** – kalossid
Spetsiaalsed kaitsmed (vt **18**), mida kasutatakse hobuse jalgade piirde ja päka kaitseks.
109. **filler** – täiteelement
Takistuse (vt **107**) lattidest (vt **191**) allapoole asetatav osa. Täiteelemendiks võivad olla mh nt lilled, kastid või tünnid.
110. **fine** – trahv
Karistus (vt **182**), mida kohtunike kogu (vt **121**) võib määrata mh nt võistlejale, kes on parkuuri (vt **53**) lõpetanud ja ei lahku koheselt võistlusväljakult (vt **42**) või võistlejale, kes ei tervita võistlusväljakule tulles kohtunike kogu või ametlikke isikuid.
111. **finishing line** – finišiliin
Finišipaika tähistav mõtteline joon, mille läbimisel lõpetatakse aja lugemine. Finišiliin ei tohi olla kaugemal kui 15 m ja lähemal kui 6 m viimasest takistusest (vt **107**). Liin tuleb tähistada üleni punase lipuga (vt **213**) paremal ja üleni valge lipuga (vt **293**) vasakul. Finišiliin peab olema tähistatud tahvlitega, millel on täht F = Finiš.
Vt ka **starting line**
112. **first horse inspection** – esimene hobuste veterinaarülevaatus
Kohustuslik hobuste kontroll, millest võib kõrvale jääda vaid vääramatul jõul tõttu.
vt ka **horse inspection**

113. **flight** = **airborne phase**; = **suspension**
114. **foreign judge** – väliskohtunik
Kohtunik, kes ei ole võistluste korraldajamaa kodanik. Teatavatel suurtel rahvusvahelistel võistlustel on väliskohtuniku kohalolu kohustuslik.
115. **forward seat** (= **two point seat/position**) – kahe punkti istak
Poolistaku (vt **125**) tüüp, kus ratsaniku raskus on ainult jalustel (vt **252**) ning ratsanik on sadulast ja hobusest eemal. See annab hobusele suurema vabaduse oma keha kasutada.
116. **free jumping** (= **loose jumping**) – vabahüpped
Hobuse hüpatamine ilma ratsanikuta. Noortele hobustele on vabahüpetest palju kasu. Lisaks takistustega (vt **107**) tutvumisele ja hüppama harjumisele arenevad hobuse reaktsioonid ja liikumise kindlus ning paraneb tasakaal ja tugevnevad lihased.

G

---

117. **gate** – värav
Lati (vt **191**) külge kinnituv või maas asetsev tara, võre või poolsein.
118. **getaway** (= **departure**; = **recovery**)
119. **Grand Prix** – *Grand Prix*, Suur Auhind
Eesti keeles Suur Auhind. Mõnikord kasutusel ka takistussõidu võistluste peamise sõidu kohta. Nimetust võib ühe võistluse (vt **90**) jooksul kasutada vaid ühel korral. Stardijärjekord (vt **250**) kõigiks Suure Auhinna sõitudeks tehakse eraldi loosimise teel.
120. **groom** – hobuhooldaja, tallimees
Ratsutaja abiline, kes vastutab võistlustel kõige tema hobustega seonduva eest alates hobuste toitmisest kuni saduldamiseni.

121. **ground jury** – kohtunike kogu
Kohtunike kogusse kuuluvad kõik võistluse kohtunikud.
122. **ground line** – üksik maalatt, maa peal olev latt
Maa peal olev latt (vt 191) võib olla kas takistuse (vt 107) esimese elemendi all või kuni 1 m eespool (äratõukepoolel). Kui äratõukelatt on takistuse ees olemas, võib kasutada ka teist latti maandumispoolsel küljel. See peab asetsema sama kaugel, kuid mitte kaugemal kui 1 m.
123. **ground surface** – pinnas
Võistlusplatsi (vt 42) pind. Sisevõistlusi (vt 135) peetakse liivapinnasel ning välivõistlusi (vt 175) murul või liival.
124. **gymnastic training** – võimlemistreening
Hobuse treenimine maalattidel (vt 122) ja kavalettidel (vt 24). Võimlemistreening muudab hobuse tähelepanelikumaks ja parandab tasakaalu.

H

---

125. **half-seat, half seat** – poolistak
Poolistak on ratsaniku õige asend hüppe ajal. Ratsanik nihutab ülakeha kergelt ettepoole ja viib raskuse säärt ülaosa ja põlvede abil jalustele (vt 252).
Vrd **backward seat**
126. **helmet** – kaska, kiiver
Tugevast materjalist kaitsev peakate. Võistlustel (vt 90) on kõikidel hobuse seljas olevatel isikutel kohustus kanda kolmest punktist kinnitatud kiivrit. Erandina lubatakse seenioridest võistlejatel (vt 233) eemaldada ratsakiiver võistlusväljakul (vt 42) läbi viidavate tseremooniate ajal.
127. **hit-and-hurry competition** – hüppa ja kiirusta
Võistluslal (vt 40) kogub võistleja kaks punkti puhtalt hüpatud takistuse (vt 107) eest ja ühe punkti mahaetud takistuse (vt 148) eest. Süsteemid (vt 39) ei ole lubatud. Võistlusala viiakse läbi fikseeritud ajaga 60 või 90 s (sisevõistlustel 45 s).

Võitja on see, kes fikseeritud aja lõppedes on kogunud suurima arvu punkte kiireima ajaga.

128. **horse inspection** – hobuste veterinaarülevaatus

Hobuste tervise kontroll, mille käigus vaadatakse, et hobune ei lonkaks. Ülevaatus tuleb rahvusvahelisel võistlusel läbi viia hiljemalt esimesele võistlusosalale (vt 40) eelneva päeva pärastlõunal.

129. **horse re-inspection** – teine hobuste veterinaarülevaatus

Hobuste kontroll, millest võtavad osa vaid hobused, kes ei saanud vääramatu jõu tõttu esimesel ülevaatusel (vt 112) osaleda või ei pääsenud esimesest ülevaatusel läbi.

vt ka **horse inspection, first horse inspection**

130. **hunting competition** – jahitakistussõit

Võistlusala (vt 40), mida viiakse läbi teatud looduslikel takistustel (banketid, nõlvakud, kraavid, jne) (vt 166). Võistlusala eesmärk on demonstreerida hobuse allumist, juhitavust ja kiirust.

I

---

131. **identification number** – identifikaatsioonitoru

Number, mis antakse hobusele rahvusvahelisel võistlusel. Iga hobune kannab ühte ja sama korraldaja (vt 173) poolt saabumisel määratud identifikaatsioonitoru kogu võistluse (vt 90) vältel.

132. **impulsion** – impulss

Hobuse liikumine, mida ratsanik kontrollib enne takistusele lähenemist.

133. **in and out obstacle, in-and-out = combination**

134. **indoor (competition) arena** – maneež, hall

Suur siseruum, kus peetakse võistlusi. Sisevõistlustel (vt **135**) peab väljaku suurus olema minimaalselt 1200 m², kusjuures lühema külje pikkus peab olema vähemalt 20 m.

135. **indoor event** – sisevõistlus

Takistussõiduvõistlus, mis viiakse läbi maneežis või hallis.

vt ka **indoor (competition) arena, ground surface**

136. **initial round** – põhiparkuur

Peamine rada, mis tuleb võistlusala kõigil osalejatel läbida. Võrdsete tulemuste korral korraldatakse pärast põhiparkuuri ümberhüpped (vt **141**).

137. **International Federation for Equestrian Sports = FEI**

138. **interrupted time** – peatatud aeg

Ajaloendamise seismajätmine parkuuris (vt **53**). Aeg peatatakse mh nt juhul kui võistleja ajab tõrke käigus takistuse maha (vt **148**) või nihutab seda paigast (vt **78**). Takistuse korrastamise perioodiks peatatakse aja loendamine.

139. **invitation** – kutse

Ametlik kutse, mille korraldaja (vt **173**) saadab NF-le (vt **163**) ning milles on märgitud võistlusele (vt **90**) kutsutud võistlejate ja hobuste arv.

J

---

140. **joker** – jokker

Valiktakistussõidus (vt **268**) või tõusva raskusega parkuuris (vt **1**) eriti raske takistus (kuna mõõtmel ei tohi norme ületada, on see raskesti valitav või hirmutav). Puhtalt ületamine annab 200 punkti, mis on rohkem kui teised takistused. Mahaajamisel (vt **148**) arvestatakse selle punktid kogutud punktide summast maha.

141. **jump-off** – ümberhüpped

Lühendatud rada, millest võivad osa võtta vaid võistlejad, kes pärast võistlusala (vt 40) ühte või mitut vooru (vt 198) on tulemuste alusel võrdselt esikohal.

142. **jumper** – takistussõiduhobune

Hobune, kel peavad olema pikad ja veatud sääreluud ja kõõlused. Laudjas peab olema ümar, jõuline ja lihaseline ning jalad tervete liigestega, kuna sellest tuleneb hüppevõimsus.

143. **jumping ahead of the horse** – varane hüppeistaku võtmine, kõnek enne hobust hüppamine

Olukord, kus ratsanik võtab poolistaku (vt 125) vahetult enne äratõukekohta (vt 242) ning viib sellega hobuse tasakaalust välja.

144. **jumping competition** – takistussõiduvõistlus

Võistlus takistussõidus, mis paneb proovile hobuse ja võistleja koostöö erinevate tingimustega parkuuri (vt 53) ületamisel. Proovilepanek peab demonstreerima hobuse vabadust, energiat, oskusi, kiirust ja head allumist hüppamisel ning võistleja ratsutamisoskust.

145. **jumping saddle** – hüppesadul, takistussõidu sadul

Sadul, mis laseb ratsanikul istuda eespool. Hüppesadula hõlmad on viidud üldsadulast enam ettepoole. See võimaldab kõrgetel hüpetel põlve toel paremat sadulas püsimist.

146. **junior rider** – juunior

14 kuni 18-aastane ratsanik. Nimetatud vanuseid arvestatakse kalendriaastast, mil vastav vanus täitub.

K

---

147. **keyhole tracking** – siin

Puki (vt 246) või külgvärava (vt 294) külge kinnitatud liist, mille spetsiaalse kujuga aukudesse kinnituvad kobad (vt 66).

148. **knock down** – mahaajamine

Takistus loetakse maha aetuks, kui hobuse või võistleja vea tõttu kukub maha terve takistus (vt 107) või selle ükskõik millise vertikaalse tasapinna ülemine osa või kui takistuse osa ei ole üht otsa pidi enam oma toe peal. Üks mahaajamine annab 4 kp (vt 183).

149. **knock-out (competition)** – simultaan

Võistluslal (vt 40) võistlevad kaks võistlejat teineteisega üheaegselt kahel täpselt ühesugusel parkuuril (vt 53). Süsteeme (vt 39) ei ole lubatud kasutada. Iga vooru (vt 198) võitjad lähevad edasi, et järgmises kahe võistlejaga voorus edasi võistelda jne., kuni kaks finalistit selgitavad omavahel võistlusala võitja.

L

---

150. **landing** – maandumine

Hobune sirutab maandudes esijalad välja ja kui need puudutavad maapinda, tõstab hobune pea üles, et saavutada uuesti tasakaal ja valmistuda põrutuseks, mis tekib tagajalgade maandumisel.

151. **lap of honour** – auring

Pärast võistlusala (vt 40) sportlaste autasustamist (vt 202) aset leidev galopiring, mida juhib võistlusala võitja.

152. **lath** – piirderiba (veekraavil)

OM-l, piirkondlikel mängudel, meistrivõistlustel, CSIO-del, CSI-del ja Maailmakarika finaalides peab veekraavi maandumispoolsel küljel vee piiril olema piirderiba, mis on 6–8 cm lai ja kaetud kontrastset värvi plastiliiniga (nt valge plastiliin muruväljakul). Plastiliini peaks vahetama iga kord, kui hobune on seda puudutanud. Piirderiba peab olema vee piiril ja korralikult maa külge kinnitatud (st otse rohu- või liivapinnasel).

153. **league** – liiga
Maailma karikasarjas (vt **104**) võisteldakse liigade süsteemis. Liigasid on kokku neliteist ning igaühest pääseb etappidel kogutud punktide ja nende tulemusel kokkuvõttes saavutatud koha alusel finaali kindel arv sõitjaid.
vt ka **Western European League**
154. **length of the course** – distant
Parkuuri (vt **53**) pikkus, mis tuleb mõõta täpselt, arvestades pööretel normaalset hobuse liikumise teed. Distanti kogupikkus meetrites ei tohi kunagi olla suurem kui takistuste arv korrutatud 60-ga.
vt ka **course**
155. **liftoff** (= **take-off**) – äratõuge
Hüppefaas, mil hobune tõukab end maast lahti. Hobuse esiosa määrab takistuse ületamise trajektoori. Kui hobune tõukab ära takistusele liiga lähedalt või kaugelt, võib olukord lõppeda ohtliku kukkumisega (vt **94**).
156. **limb sensitivity examination** – jäsemete tundlikkuse hindamine
Kliiniline kontroll, millega püütakse tuvastada võimalikku jäsemete ülitundlikkust. Hobuse jäsemete tundlikustamine (vt **234**) on keelatud.
vt ka **sensitisation**
157. **liverpool** – kitsas veekraav
Vesi, mida kasutatakse takistuse all, ees või taga. Takistuse kogulaius (kaasaarvatud vesi) ei tohi ületada 2 m.
Vt ka **open water**
158. **Longines Jumping Rankings**, varem: Rolex World Rankings – maailma takistussõidu edetabel
Maailma parimate takistussõitjate edetabel, kuhu pääsemiseks tuleb koguda teatavatel rahvusvahelistel võistlustel jagatavaid punkte.
159. **loose jumping** = **free jumping**
-

M

---

160. **martingale** – martingal

Kaheks jagunev rihm, mille üks ots on kas sadulavöö küles ja jookseb hobuse esijalgade vahelt vabalt või on ta kinnitatud pandlaga rinnarihma külge. Kahe ülejäänud ühepikkuse otsa küljes on rõngad, millest kummastki üks ratse läbi läheb. Kasutatakse abivahendina, mis ei võimalda hobusel pead liiga kõrgele tõsta. Takistussõidus (vt **235**) lubatakse kasutada vaid piiramata jooksvat martingali.

161. **medication control** – dopingukontroll

Hobuste kontroll võimalike keelatud ainete tuvastamiseks. Ausa võistluse, hobuse ja ratsaniku tervise, reeglite austamise tagamiseks teostab FEI alates 1992. aastast hobuste dopingukontrolli, mille alla kuulub dopingainete täielik välistamine ja range kontroll ravimite kasutamise üle.

N

---

162. **national champion** – rahvuslik meister

Regionaalse tiitlivõistluse (vt **215**) võitja.

163. **national federation (NF)** – rahvuslik föderatsioon

Rahvuslik ratsaspordi föderatsioon.

164. **national jumping competition (CSN)** – rahvuslik takistussõiduvõistlus

Takistussõiduvõistlus, millest võtavad osa vaid korraldajariigi ratsanikud.

165. **Nations Cup** – Rahvuste Karikas

Ametlik rahvusvaheline takistussõidu võistkonnavõistlus – CSIO. Maailma vanim, 1909. aastast peetav võistkondlik ratsaspordivõistlus, mida Eestis korraldatakse alates aastast 2003.

166. **natural obstacle** – looduslik takistus

Banketid, nõlvakud, kraavid jms takistused. Võistlusalasid (vt 40), mida viiakse läbi teatud looduslikel takistustel, nimetatakse jahitakistussõitudeks (vt 130).

167. **nominated entry** – täpsustatud ülesandmine

Ülesandmine (vt 87), mis peab korraldajani (vt 173) jõudma 4 nädalat enne võistluste (vt 90) algust. Ülesandmisele tuleb lisada esialgne nimekiri sportlastest ja hobustest, kes võistlustest osa võtavad.

Vt ka **entry, entry in principle, definite entry**

168. **normal relays** – tavalised teatesõidud

Nendel võistlusaladel (vt 40) läbib esimene võistleja oma raja ja pärast seda, kui ta on hüpanud viimase takistuse (vt 107), alustab järgmine võistleja jne. Järgmine võistleja võib asuda esimese takistuse ületamisele peale seda, kui tema eelmisena startinud võistkonnakaaslase hobuse esijalad on peale viimase takistuse hüppamist maad puudutanud.

vt ka **relay competitions**

O

---

169. **obstacle = fence**

170. **official international course designer** – ametlik rahvusvaheline rajameister

Kõrgeima taseme rajameister (vt 54), kes peab olema OM-del ja maailmameistrivõistlustel (vt 298) ja kohale määratud kooskõlastatult FEIga.

vt ka **course designer, assistant course designer**

171. **offset oxer = descending oxer**

172. **open water (= water jump)** – veetakistus, (lai) veekraav

Laiustakistus, mida reeglina kasutatakse välivõistlustel (vt 175) ja nimetatakse veekraaviks, ei tohi olla takistust (vt 107) ees, keskel ega taga. Veekraavi minimaalne laius peab olema vähemalt 2,5 m. Äratõukepoolel peab olema äratõukeelement (vt 261).

Vt ka **liverpool**

173. **organizing committee (OC)** – korraldaja
Organisatsioon, keda on tunnustanud kohalik NF (vt **163**) ning kes hoolitseb ja vastutab rahaliselt võistluse korraldamise eest.
174. **outdoor (competition) arena** – väliväljak
Õues asuv võistlusplats (vt **42**). Välisvõistlustel peab väljaku suurus olema vähemalt 4000 m², kusjuures lühema külje pikkus peab olema vähemalt 50 m. Samas võib lubada ka mõningaid erandeid.
175. **outdoor event** – välivõistlus
Takistussõiduvõistlus (vt **144**), mis viiakse läbi väliväljakul (vt **174**).
vt ka **outdoor (competition) arena, ground surface**
176. **overriding** – liigne kontroll
Olukord, kus ratsanik püüab hobust liiga palju oma taatele allutada ega lase hobusel vabalt ja häirimatult liikuda.
Vt ka **underriding**
177. **oxer (= spread)** – okser, laiustakistus, tõusev takistus
Kõrgus-laiustakistus, mille moodustab vertikaalne takistus (tavaliselt lattaed) (vt **277**), mille taga on samal või natuke suuremal kõrgusel üksik latt (vt **191**).

P

---

178. **parade** – avadefilee
Suurte võistluste avamisel peetav pidulik sportlaste möödamarssimine. Avadefileel ei tohi võistleja hüpata ega proovida hüpata ükskõik millist väljakul olevat takistust (vt **107**). Selle vastu eksimine võib kaasa tuua diskvalifitseerimise (vt **79**).

179. **parallel oxer** – kõnek tasane okser
Kõrgus-laiustakistus, mille moodustab vertikaalne takistus (tavaliselt lattaed) (vt 277), mille taga on samal kõrgusel üksik latt (vt 191).
180. **partially closed/open combination** – osaliselt suletud/avatud süsteem
Süsteem (vt 39) loetakse osaliselt avatuks ja osaliselt suletuks juhul, kui süsteemi üks osa on avatud ja teine suletud.
Vt ka **combination, completely closed combination**
181. **passport control** – passide kontrollimine
Rahvusvahelistel võistlustel viibimisel vältel kogub sekretariaat (vt 231) enda kätte kõik passid. Kontrollitakse mh nt hobuse mikrokiibi numbrit, passi kehtivust ning vaktsineerimiste aegu.
182. **penalty** – karistus
Olenevalt võistlusalast (vt 40) karistatakse parkuuri läbimisel tehtud vigade (vt 96) eest kas karistuspunktide (vt 183) või karistussekunditega.
183. **penalty point** – karistuspunkt
Tabel A (vt 259) järgi toimuvate võistlusalade (vt 40) läbimisel tehtud vead (vt 96) arvestatakse ümber karistuspunktideks. Karistuspunkte saab mh nt mahaajamise (vt 148), tõrkumise (vt 214) ja normiaja ületamise eest (vt 93).
184. **permanent obstacle** – statsionaarne takistus
Takistus (vt 107), mis on võistlusplatsile (vt 42) püsivalt ehitatud ning mida ei saa teise paika liigutada.
185. **phase** – faas
Kahefaasilise parkuuri (vt 44) osa. Faasid läbitakse vahetult teineteise järel. Vrd kahevooruline võistlusala (vt 47)
vt ka **competition in two phases**

186. **photocell** – fotoelement
Elektronseadis, mis tekitab stardi- ja finišipostide vahele nähtamatu valguskiire. Stardikiire läbimisel käivitub distantssi (vt **154**) lugemise aeg ning finišikiire läbimisel peatub distantssi lugemise aeg. Kiir peab olema hobuse rinnaesise kõrgusel.
187. **placing** – paremusjärjestus, kohad
Lõplike tulemuste (vt **228**) alusel koostatud nimekiri, milles parima tulemuse saavutanud võistleja on esikohal ning halvima tulemuse omanik viimasel.
188. **placing poles** – võimlemislatid, maalatid
Maas kindlatel vahemaadel lamavad latid (vt **191**), mida kasutatakse hüppehobuste võimlemisharjutusteks (vt **124**).
Vt ka **cavaletti**, **V-poles**
189. **plaiting = braiding**
190. **plank** – plank
Umbes 5–10 cm paksune kitsam laud, mis asetatakse takistuse kobadele (vt **66**).
191. **pole (= rail)** – latt
Pikk ja suhteliselt väikese ristlõikega puitmaterjal, mis asetatakse takistuse kobadele (vt **66**).
192. **pony** – poni
Ratsaspordis iga hobune turjakõrgusega kuni 148 cm.
193. **pony rider** – poniratsanik
FEI määratluse järgi ponil startiv laps vanuses 12–16. Eesti määratluse järgi kuni 16-aastane ponil startiv laps. Nimetatud vanuseid arvestatakse kalendriaastast, mil vastav vanus täitub.
194. **power and skill competitions** – võimsuse ja osavuse võistlusalad

Võistlusala (vt 40) eesmärgiks on näidata hobuse võimekust ületada kindel arv suuri takistusi.

195. **practice arena (= schooling area)** – soojendus/treeningväljak

Plats, millel treenitakse hobuseid võistluste ajal või soojendatakse (vt 287) hobuseid võistlusala (vt 40) eel. Reeglina peab igal võistlusel olema soojenduseks väljak, kus on takistused (vt 197) eelhüpeteks. Kui väljakut pole või see pole piisav, tuleb võistlusväljakule panna soojendustakistus.

Vt ka **warming-up**

196. **practice jump** – soojendushüpe

Sisevõistlustel (vt 135) on võistlusplatsil (vt 42) ka üks soojendustakistus (vt 197), mida võib aga ei pea hüppama. Lubatud kaks katset või üks hüpe. Tõrke (vt 214) korral võib proovida teist korda, kuid mitte rohkem.

197. **practice obstacle** – soojendustakistus

Soojendusväljakul (vt 195) hüpatav takistus (vt 107). Võib olla max 10 cm kõrgem ja 10 cm laiem kui võistlusväljakul (vt 42) olevad takistused.

198. **preliminary round (=round)** – voor

Ühe võistlusala (vt 40) üks parkuuridest (vt 53). Nt võib võistlusala koosneda kahest voorust (vt 47) ehk kahest sama kiirusega sõidetavast parkuurist, mis on identsed või erinevad raja, takistuste (vt 107) arvu või takistuste mõõtmetelt.

vt ka **competition over two rounds**

199. **president of competition** – võistlusala peakohtunik

Konkreetses võistlusala (vt 40) peakohtunik (vt 201). Enamasti määratakse kogu võistluseks siiski üks peakohtunik.

200. **president of the appeal committee** – apellatsioonikomitee president

Ametnik, kes juhib apellatsioonikomiteed (vt 4). ERLi Apellatsioonikomitee esimees on ERLi peasekretär.

Vt ka **appeal committee**

201. **president of the ground jury** – peakohtunik
Kohtunike kogu (vt 121) juht, kes vastutab kohtunike tegevuse eest, võib teha paljusid otsuseid ainuisikuliselt ja muuta kohtunike otsuseid.
202. **prize giving** – autasustamine
Kindlaksmääratud autasude (nt raha) andmine pärast võistlusala (vt 40) lõppu ja paremusjärjestuse (vt 187) koostamist.
203. **prize giving ceremony** – auhinnatseremoonia
Pidulik sündmus pärast võistlusala (vt 40) lõppu, mille vältel autasustatakse (vt 202) parimaid sportlasi. Auhinnasaajad peavad autasustamistseremooniast osa võtma ja peaksid seda tegema hobusel, kellega nad auhinnalise koha said.
204. **prize money** – auhinnaraha
Rahasumma, mille võistleja saab hea tulemuse eest. Auhinnasaajate arv ning auhinnarahade summad arvutatakse vastavalt võistluste auhinnafondile (vt 269), võistlusalade (vt 40) arvule ning võistlusalast osavõtjate arvule.
Vt ka **total prize money**
205. **programme (of the event)** – (võistluste) ajakava, programm
Võistluste ajaline graafik, kuhu on märgitud võistlusalade (vt 40) algusajad, kõrgus, klass (vt 35) jm ning võistlusalade vahepeal toimuvad üritused.
206. **puissance (competition)** – hüppevõimsus
Võistlusala (vt 40), mille esimene voor (vt 198) koosneb 4–6 üksikust takistusest, millest vähemalt üks peab olema lattaed (vt 277). Esimene takistus peab olema vähemalt 140 cm kõrge, kaks takistust 160–170 cm ning üks müür (vt 285) või lattaed, mille kõrguseks on 170–180 cm. Vooru puhtalt läbinud pääsevad edasi järgmisesse vooru, kus takistuste kõrgust tõstetakse.

Q

---

207. **qualifier** – etapp

Üks osa karikasarjast (vt 67).

Vt ka **cup (2)**

208. **qualifying competitions** – kvalifikatsioonivõistlused

Seeria eelvõistlusi, millelt tuleb sarja finaali pääsemiseks saavutada häid tulemusi.

R

---

209. **rail = pole**

210. **ramped oxer = ascending oxer**

211. **rapping** – löömine

Mis tahes kunstlik tehnika, mida kasutatakse selleks, et sundida hobust võistlusaladel (vt 40) hüppama kõrgemale ja hoolikamalt. Löömise hulka kuuluvad mh nt hobuse jalgade löömine millegagi või takistuse seadmine nii kõrgeks/laiaks, et hobusel pole võimalik seda puudutamata ületada.

212. **recovery = departure; = getaway**

213. **red flag** – punane lipp

Takistusi võib hüpata ainult lippudega tähistatud suunas nii, et punane lipp jääb võistleja paremale käele. Püstitakistusel (vt 277) peab olema üks punane ja üks valge lipp, laiustakistustel (vt 177) ja tõusvatel takistustel vähemalt kaks punast ja kaks valget lippu. Lippudega peavad olema märgistatud ka soojendus/treeningväljakul (vt 195) olevad takistused ning võistlusväljakul (vt 42) olevad soojendustakistused (vt 197).

vt ka **white flag**

214. **refusal** – tõrge, tõrkumine

Kui hobune peatub takistuse ees, mida ta peab hüppama, siis loetakse seda tõrkeks, olenemata sellest, kas hobune ajab takistuse maha (vt 148) või ei. Kahe tõrke korral kõrvaldatakse võistleja võistlusalt (vt 85).

215. **regional championships** – regionaalsed meistrivõistlused
Riikliku meistri (vt 162) väljaselgitamiseks peetav rahvuslik takistussõiduvõistlus.
216. **relay competitions** – vahetustega sõidud e teatesõidud
Võistlusala kahe- või kolmeliikmelistele võistkondadele. Parkuuri plaanil (vt 57) näidatud parkuur (vt 53) tuleb läbida järjest nii mitu korda, kui on võistkonnas võistlejaid.
217. **resistance** – vastuhakk
Vastuhakuks loetakse olukorda, kus hobune keeldub edasi minemast, peatub ükskõik mis põhjusel, teeb ühe või mitu poolpööret, ajab end tagajalgadele püsti või astub tagasi ükskõik mis põhjusel.
218. **retirement** – loobumine (parkuuris)
Parkuuri poolelijätmine. Võistleja võib parkuuri (vt 53) läbimise ajal loobuda edasisõitmisest. Sel juhul tulemust kirja ei saada.
219. **ribbon (=rosette)** – rosett
Lilleõit meenutav ringikujuline lintidega ehismotiiv, millega autasustatakse (vt 202) parimaid hobuseid.
220. **rosette= ribbon**
221. **round = preliminary round**
222. **run-out, runout** – möödasõit, möödajooksmine, möödaminek, kõnek
möödatõmbamine
Kui hobune väljub võistleja kontrolli alt ja väldib takistust (vt 107), mida ta peab hüppama, või väldib kohustuslikku pöördepunkti, millest ta peab mööduma, siis on see möödasõit.
223. **running reins= draw reins**
-

S

---

224. **safety cup** – turvakoba

Koba (vt 66) koos spetsiaalse lüliga, mis jääb koba ja siini (vt 147) vahele. Kuna koba tuleb lüli küljest küllaltki kergelt lahti, muudab see hüppamise palju ohutumaks.

vt ka **cup (1)**

225. **salute** – tervitus

Takistus- (vt 235) ja koolisõidus peab iga võistleja tervitama kohtunikke vastavalt ÜM-le. Kohtunike kogu (vt 121) võib võistlejat, kes ei ole tervitanud, mitte starti lasta.

226. **schedule** – juhend

Dokument, kus on kirjas informatsioon võistlusalade (vt 40) läbiviimise kohta ja tehnilised tingimused, millele vastavalt võistlus läbi viiakse.

227. **schooling area = practice arena**

228. **score** – tulemus

Võistleja poolt parkuuri (vt 53) läbimisel saavutatud tagajärg, väljendatuna kas karistuspunktides (vt 183) või sekundites (vastavalt tabel A (vt 259) ja tabel C (vt 260)).

229. **scoreboard** – ajamõõdutabloo

Kaugelt nähtav elektrooniline teadete tahvel, mis kuvab ajaarvestust stardini (vt 52), võistleja aega parkuuri läbimisel ning võistleja lõplikku raja läbimise aega (vt 267).

230. **scorekeeping** – punktiarvestus

Karikasarjadel (vt 67) kasutatav süsteem, mis seab pingeritta etappidel parimaid tulemusi saavutanud sportlased.

231. **secretariat** – sekretariaat

Võistlusi tehniliselt teenindav organ, mis kõigis sportlikku poolt puudutavates küsimustes allub kohtunike kogule (vt **121**), muudes küsimustes korralduskomiteele ja võistluste direktorile. Sekretariaadi tööd juhib võistluste sekretär (vt **232**).

Vt ka **secretary**

232. **secretary** – võistluste sekretär

Ametnik, kes juhib sekretariaadi (vt **231**) tööd.

Vt ka **secretariat**

233. **senior rider** – seenior

Ratsanik, kes on vanem kui 21 eluaastat.

234. **sensitisation** – (hobuse jalgade) sensibiliseerimine, tundlikustamine

Teatud ainete kasutamine hobuse jalgadel, eesmärgiga muuta need tundlikumaks. Kui tundlike jalgadega hobune ajab soojendusväljakul (vt **195**) takistuse maha, tunneb ta tavapärasest tunduvalt rohkem valu ning hüppab edaspidi püüdlikumalt soovides sellist valu vältida. Tegemist on keelatud praktikaga.

235. **show jumping** – takistussõit

Võistlusala (vt **40**), mille käigus testitakse hobuse ja ratsaniku koostööd marsruudil mitmesuguste tingimuste korral. Võistluspaari (hobune+ratsanik) ülesandeks on vigadeta ja võimalikult kiiresti ületada võistlusrajale üles pandud takistused (parkuur).

236. **six bar (competition)** – kuue takistusega sõit

Võistlusala (vt **40**), kus sirgele joonele seatakse üksteise järel 6 tõusva raskusega lattaeda (vt **277**), mille vahemaad on üksteisest ligikaudu 11 m. Lattaiad peavad olema identselt üles ehitatud. Vastavalt väljaku suurusele võib takistuste arvu vähendada. Vooru (vt **198**) puhtalt läbinud pääsevad edasi järgmisesse vooru, kus takistuste kõrgust tõstetakse.

237. **skinny** – nitsa

Takistus (vt **107**), mis on tavamõõtmetest oluliselt kitsam. Ratsanik peab olema täpsem, sest sellisele takistusele on hobust keerulisem juhtida.

238. **Small/Medium/Big Tour** – väike/keskmine/suur ring
Ühe võistluse erinevad kategooriad (vt 91) vastavalt takistuste kõrgusele.
239. **speed and handiness competition** – kiirus- ja juhtimisparkuur
Võistlusala (vt 40) eesmärk on demonstreerida hobuse allumist, juhitavust ja kiirust, kuid erinevalt jahitakistussõidust (vt 130), kasutatakse sellel võistluslal traditsioonilisi takistussõidu takistusi (vt 107). Parkuurid (vt 53) peavad olema huvitavad, väga varieeruvate takistustega. Lubatud on kasutada alternatiivseid takistusi, mida on raskem hüpata, kuid mida hüpates saab rada lühendada.
240. **sponsor team competitions** – sponsori võistkonna võistlused
Võistlus peab koosnema kolme või nelja võistlejaga võistkondadest. Sponsori võistkonna võistlusi ei tohi korraldada CSIO-del (vt 63), CSI-W-del (vt 62, 64) ega FEI meistrivõistlustel (vt 25). Võistlustel ei tohi rakendada Rahvuste Karika (vt 165) valemeid. Sponsori võistkonna võistlusi võib läbi viia eraldi võistlusalana (vt 40) või mõne teise võistlusala osana ka koos individuaalse paremusjärjestusega (vt 187). Sellise võistkonna võistlejad peaksid olema selle sõidu stardiprotokollis kirjas vaid nime ja võistkonna järgi, mitte nende NF (vt 163) kuuluvuse järgi.
241. **sponsored obstacle** – sponsortakistus
Sponsortakistus on iga takistus, mille lippude (vt 213, 293) vahele jääva piirkonna kujundamisel on kasutatud reklaammaterjali, sponsori toodet või toote kujutist. Kui vastav reklaammaterjal, sponsori toode või toote kujutis on takistuse külgväraval (vt 294) ja selle suurus ületab 0,5 m², siis ka seda loetakse sponsori takistuseks.
242. **spot** – äratõukekoht
Konkreetne punkt, kust hobune end takistuse ületamiseks maast lahti tõukab (vt 155). Kogenud ratsanik oskab juhtimisvõtete abil viia hobuse äratõukekohta, kust hobusel on võimalikult lihtne ja ohutu hüpata.
243. **spread= oxer**

244. **spurs** – kannused
Ratsaniku saabaste (kandade) külge kinnitatavad metallist või plastmassist ogataolised abivahendid hobuse ergutamiseks.
245. **square oxer = box oxer**
246. **stand** – pukk
Harkjalgadega varustatud post, mille külge või mille küljes olevale siinile (vt **147**) paigutatakse kobad (vt **66**).
247. **star** – tärn
Tärnide arv tähistab auhinnafondi (vt **269**) suurust – mida rohkem tärne, seda suurem auhinnaraha (vt **204**). Tärnidest sõltub ka võistlusalade (vt **40**) raskusaste. Rahvuste karika (vt **165**) võistlused võivad olla ühe (*) kuni viie (*****) täрни võistlused.
248. **starting fee = entry fee**
249. **starting line** – stardiliin
Stardipaika tähistav mõtteline joon, mille läbimisel alustatakse aja lugemist. Stardiliin ei tohi olla kaugemal kui 15 m ja lähemal kui 6 m esimesest takistusest. Liin tuleb tähistada üleni punase lipuga (vt **213**) paremal ja üleni valge lipuga (vt **293**) vasakul. Stardiliin peab olema tähistatud tahvlitega, millel on täht S = Start.
Vt ka **finishing line**
250. **starting order** – stardijärjekord
Järjestus, mille alusel võistlejad stardivad. Igal võistlustel (vt **90**) peab olema võistlejate stardijärjekord.
251. **steward** – korrapidaja
Kohtunik, kes jälgib ratsanike, hobuhooldajate jt tegevuse vastavust võistlusmäärustikule võistluspaigas enne võistlust (vt **90**), võistluse ajal ja pärast võistlust tallis, treening- (vt **195**) ja võistlusväljakutel (vt **42**).
Vt ka **chief steward**

252. **stirrup** – jalus, jaluseraud
Ratsaniku jalga toetav rihmaga sadula külge kinnitatud (raud)aas, millele toetamine aitab ratsanikul hüppe ajal paremini sadulas püsida.
253. **stirrup iron** – jaluserihm
Rihm, millega kinnitatakse jalus sadula külge. Hüppamiseks tehakse jaluserihmad lühemaks kui tavatreeningus ja koolisõidus. Lühema jaluserihma puhul tõusevad põlved kõrgemale ning hüppe ajal on kergem kindlalt toetuda.
254. **stride** – fulee
Hobuse galopisammu pikkus. Keskmist fuleed võetakse arvesse lähestikku asuvate takistuste vahemaade mõõtmisel.
255. **stud guard girth = belly guard girth**
256. **studs** – krihvid
Teravikud, mis kinnitatakse hobuseraudade külge juhul kui võistlus toimub muruväljakul. Krihvid aitavad hobusel libisemist vältida.
257. **suspension = airborne phase; = flight**
258. **Swedish oxer** – ristokser
Kõrgus-laiustakistus (vt 177), mille esi- ja tagakülje latid on paremale/vasakule kaldu nii, et lattide asetus moodustab kokku x-i.

T

---

259. **table A** – tabel A
Karistuste tabel. Tabel A järgi liidetakse kokku saadud karistuspunktid (vt 183) takistustel tehtud eksimuste (vt 96) eest ja karistuspunktid aja eest ning saadakse võistleja poolt marsruudil saadud tulemus (vt 228). Sõltuvalt võistlusala (vt 40) tingimustest võib esimese ja/või järgmiste kohtade selgitamiseks arvesse võtta parkuuri läbimise aega.
vt ka **table C**

260. **table C** – tabel C

Karistuste tabel. Tabel C järgi antakse eksimuste eest karistussekundeid, mis liidetakse võistleja parkuuri läbimise ajale (vt **267**), või karistatakse võistlejat võistlusalt kõrvaldamisega (vt **85**). Tabel C järgi ei ole normiaega (vt **265**), rakendatakse ainult piiraga (vt **266**).

vt ka **table A**

261. **take off element** – äratõukeelement (veekraavil)

(Laia) veekraavi (vt **172**) äratõukepöolel olev aed, hekk (vt **22**) vms, mille kõrgus on min 40 cm ja max 50 cm.

Vt ka **brush**

262. **take-off = liftoff**

263. **take-your-own-line** – vali oma tee

Võistlusala (vt **40**), millel võib võistleja ületada takistusi (vt **107**) vaid üks kord enda valitud järjekorras. Võistleja, kes ei hüppa kõiki takistusi, kõrvaldatakse võistlusalt (vt **85**). Süsteeme (vt **39**) ei ole lubatud kasutada. Võistlusala viiakse läbi tabel C järgi.

264. **three point seat/position** – kolme punkti istak, madal poolistak

Poolistaku (vt **125**) tüüp, kus ratsaniku keharaskus on jalustele kergendatud, aga siiski veel sadulas (vt **145**). Ratsanik on hobuse lähedal, mis annab hea kontrollimisvõimaluse hobuse üle. Seda kasutatakse näiteks paaril viimasel galopifuleel enne äratõuget takistusele. Hobuse selg on vaba, ja ratsaniku põlved on rohkem paindunud kui kahe punkti istakus.

vt ka **half seat**

265. **time allowed** – normiaeg

Aeg, mille jooksul peab võistleja parkuuri (vt **53**) läbima, kui ta ei soovi saada karistuspunkte (vt **183**). Normiaeg marsruudil on igal võistluslal (vt **40**) määratud sõltuvalt distantisi (vt **154**) pikkusest ja kiirusest.

vt ka **time limit**

266. **time limit** – piiraeg
Piiraeg on võrdne kahekordse normiajaga (vt **265**) kõikidel võistlusaladel (vt **40**), kus normiaeg on kehtestatud. Piiraja ületamisel langeb võistleja võistlusest välja (vt **85**).
vt ka **time allowed**
267. **time of the round** – aeg marsruudil
Võistleja lõplik aeg, mis kulus parkuuri (vt **53**) läbimiseks.
268. **top score** – valiktakistussõit
Võistlusala (vt **40**), mille võistlusväljakule (vt **42**) pannakse kindel arv takistusi ning iga takistus (vt **107**) annab punkte oma raskusastme järgi, 10 kuni 120. Süsteeme (vt **39**) kasutada ei ole lubatud. Võistleja saab punkte vaid puhtalt hüpatud takistuste eest. Igal võistlejal on aega 45 s (min) kuni 90 s (max). Selle aja jooksul võib ta hüpata tema poolt valitud takistusi ükskõik, mis järjekorras ja suunas. Kõiki takistusi võib hüpata kaks korda. Võistleja, kes on kogunud suurima arvu punkte, on võitja.
269. **total prize money** – auhinnafond
Rahaliste vahendite kogusumma, mida võistluse käigus parimatele jagatakse. Mida rohkem tärne (vt **247**) on rahvusvahelisel võistlusel, seda suurem on võistluse auhinnafond.
Vt ka **prize money**
270. **training competition** – treeningvõistlus
Kohalik väike võistlus, mis ei ole kantud kalenderplaani (vt **23**) ning mille korraldaja (vt **173**) võib kehtestada omad reeglid.
271. **triple bar** – kolmik, tõusev kolmik
Kolmest üksteise taha seatud latist (vt **191**), lattaiast (vt **277**) vms ehitatud tõusva kõrgusega kõrgus-laiustakistus. Maksimaalne lubatud laius on 220 cm.
272. **triple combination** – kolme takistusega süsteem, kõnek kolmene süsteem

Kolmest takistusest koosnev takistuste rida, kus takistuste vahed on min 7 m ja max 12 m ning nende ületamiseks tuleb teha kolm hüpet.

Vt ka **combination, double combination**

273. **trotting poles = cavaletti**

274. **two point seat/position = forward seat**

275. **two-phase competition = competition in two phases**

U

---

276. **underriding** – puudulik kontroll

Olukord, kus ratsanik ei kontrolli hobust piisavalt ja laseb tal omapäi tegutseda.

Vt ka **overriding**

277. **upright (= vertical)** – lattaed

Vertikaalne püsttakistus üksteise kohal asuvatest lattidest (vt **191**).

V

---

278. **V-poles** – abilatid

^/-kujuliselt asetatud latid, mis paiknevad maapinnal (vt **188**) või asetseb kummagi lati üks ots takistusel. Latte kasutatakse treeningul, et suunata algajat ratsanikku või algajat hobust ületama takistust keskelt.

Vt ka **cavaletti, placing poles**

279. **vertical = upright**

280. **veteran** – veteran

Naisratsanik, kes on vanem kui 45 eluaastat ning meesratsanik, kes on vanem kui 49 eluaastat. Veteranide võistlustest võivad võtta osa ratsanikud, kes pole startinud kõrgemates klassides (vt **35**) kui 120 cm. Eestis veteranide klass puudub.

281. **veterinary commission** – veterinaarne komisjon
Veterinaaride kogu, kes vastutavad konkreetse võistluse veterinaaria poole eest. Veterinaarse komisjoni koostamine on kohustuslik OM-del ja piirkondlikel mängudel, FEI meistrivõistlustel (vt **25**), FEI Maailmakarika finaalides (vt **105**) ja seenioride CSIO-del (vt **63**) ning selle liikmete ja presidendi määramine peavad olema kooskõlas VM-ga.
282. **veterinary examination** – veterinaarne läbivaatus
Rahvusvahelistel võistlustel põgus hobuste tervise kontroll vahetult pärast võistluspaika jõudmist ja enne kui loomad on tallidesse majutatud.
283. **voluntary withdrawal** – loobumine
Võistlusosal (vt **40**) või võistlusel (vt **90**) mittestartimine. Võistleja peab loobumisest teatama enne võistluse algust. Võistleja, kes loobub edasi võistlemast enne ümberhüppeid (vt **141**) kohtunike kogu (vt **121**) loata või mõjuva põhjuseta, diskvalifitseeritakse (vt **79**).

W

---

284. **walking the course = course inspection**
285. **wall** – müür, kõnek kast
Takistus (vt **107**), mis imiteerib kivimüüri. Takistuse pealmine osa koosneb lahtistest klotsidest, et müür ei kujuneks kinniseks takistuseks.
vt ka **wall with a sloping face**
286. **wall with a sloping face** – kaldus oleva esiseinaga müür
Kivimüüri imiteeriv takistus (vt **285**), mille esisein pole vertikaalne, vaid kaldus. Maksimaalne kalle on 30 cm vertikaalist.
vt ka **wall**

287. **warming-up** – soojendus
Kehaliste harjutuste abil hobuse ettevalmistamine võistluseks (vt 90). Enne igasugust füüsilist koormust vajab hobune kõigi funktsionaalsete süsteemide aktiveerimist. Parim soojendus on rahulik lõdvestav töö.
Vt ka **practice arena**
288. **water jump = open water**
289. **water jump judge** – veetakistuse kohtunik
Kohtunik, kes jälgib ainult veetakistuse (vt 172) ületamist. Veetakistuse puhul jääb lõplik otsus veetakistuse kohtunikule.
290. **water jump with vertical** – veekraaviga püstitakistus/lattaed
Veekraav (vt 172), mille kohal on lattaed (vt 277). Veetakistuse peal tohib kasutada vaid kuni 1,5 m kõrgusega püstitakistust igasuguse lattide (vt 191) arvuga ning turvakobade (vt 224) kasutamine on kohustuslik. Püstitakistus ei tohi olla kaugemal kui 2 m takistuse eesmisest piirist. Takistust loetakse püstitakistuseks ja mitte veekraaviks.
291. **Western European League** – Lääne-Euroopa liiga
Üks neljateistkümnest Maailma Karikasarja (vt 104) liigast (vt 153), kuhu kuulub ka Eesti.
292. **whip** – stekk
Lühike ratsapiits. Takistussõidus (vt 235) on keelatud kanda või kasutada piitsa, mis on pikem kui 75 cm.
293. **white flag** – valge lipp
Takistusi (vt 40) võib hüpata ainult lippudega tähistatud suunas nii, et valge lipp jääb võistleja vasakule kaele. Püstitakistusel peab olema üks punane (vt 213) ja üks valge lipp, laiustakistustel ja tõusvatel takistustel vähemalt kaks punast ja kaks valget lippu. Lippudega peavad olema märgistatud ka soojendus/treeningväljakul (vt 195) olevad takistused (vt 107) ning võistlusväljakul (vt 42) olevad soojendustakistused (vt 197).

vt ka **red flag**

294. **wing** – külgvärav

Metall- või puitkonstruktsiooniga tarind takistuse (vt **107**) kummalgi pool otsas. Külgvärava siini (vt **147**) külge asetatakse kobad (vt **66**), mille peale omakorda latid (vt **191**), plangud (vt **190**) vms.

295. **wish to school** – soov startida väljaspool arvestust

Võistluslal (vt **40**) startimine ilma, et tulemus (vt **228**) läheks arvesse ja kajastuks lõplikus protokollis. Võistlejad, kes soovivad startida väljaspool arvestust, peavad sellest informeerima korraldajat (vt **173**) enne võistlusala algust.

296. **withdraw** – maha võtma

Võistlustel (vt **90**) osalemisest loobumine, mida tuleb teha mõjuval põhjusel ja millest tuleb korraldajat (vt **173**) teavitada. Pärast lõplike ülesandmiste (vt **70**) tähtaega toimunud mahavõtmised või tulemata jäämised võivad tuua kaasa kohustuse kompenseerida korraldajale rahalised kulutused, mida korraldaja on pidanud kandma (nt talli või hotelli kulud) hiliste mahavõtmiste või tulemata jäämiste tõttu.

297. **withdrawal from a jump-off** – ümberhüpetest loobumine

Ümberhüpetel (vt **141**) mittestartimine. Loobuda saab vaid mõjuval põhjusel ning kohtunike kogu (vt **121**) peab selleks enne ümberhüpete algust loa andma.

298. **World Championships** – Maailmameistrivõistlused

Takistussõiduvõistlus Maailma Ratsaspordi Mängudel (vt **106**). Individuaalarvestuses on võisteldud alates 1953. aastast ning võistkondlikus arvestuses alates 1978. aastast.

299. **wrong way** – vale tee, vale rada

Võistleja, kes valib vale raja, st hüppab rajal, kus on kindlaksmääratud takistuste (vt **107**) järjekord, mõne takistuse vales järjekorras, langeb võistlusest välja.

Y

---

300. **yellow warning card** – kollane hoiatuskaart

Karistus, mis määratakse võistlejale mh nt hobuse halva kohtlemise, võistlusreeglitele allumatuse või ebasportlasliku käitumise eest. Kui võistlejale määratakse pärast esimese kollase kaardi saamist aasta jooksul veel teinegi, on võistlejal keelatud kahe kuu jooksul takistussõiduvõistlustest (vt **144**) osa võtta.

301. **young rider** – noor

16 kuni 21-aastane ratsanik. Nimetatud vanuseid arvestatakse kalendriaastast, mil vastav vanus täitub.

3.4. Eesti-inglise indeks

abilatid	V-poles 278
aeg marsruudil	time of the round 267
ajaarvestus stardini	countdown 52
ajakava	programme (of the event) 205
ajamõõdutablee	scoreboard 229
allumatus	disobedience 77
ametlik rahvusvaheline rajameister	official international course designer 170
ametlik rahvusvaheline võistlus	CIO 33
apellatsioonikomitee	appeal committee 4
apellatsioonikomitee president	president of the appeal committee 200
äratõuge	take-off 262, liftoff 155
äratõukeelement (veekraavil)	take off element 261
äratõukekoht	spot 242
asetäitja	designee 74
auhinnafond	total prize money 269
auhinnaraha	prize money 204
auhinnatseremoonia	prize giving ceremony 203
auring	lap of honour 151
autasustamine	prize giving 202
avadefilee	parade 178
balustraad	balustrade 11
basküll	bascule 13
CHIO	CHIO 29
CSI (rahvusvaheline takistussõidu võistlus)	CSI 62
CSIO (ametlik rahvusvaheline võistlus takistussõidus)	CSIO 63
CSIO-W	CSIO-W 64
CSIOY, CSIOJ, CSIOP, CSIOCh	CSIOY, CSIOJ, CSIOP, CSIOCh 65
derbi	derby 72
diskvalifitseerimine	disqualification 79
distsants	length of the course 154
dopingukontroll	medication control 161
elektrooniline ajamõõduaparatuur	electronic timing system 84
elektrooniline ajavõtusüsteem	electronic timing system 84
enne hobust hüppamine	jumping ahead of the horse 143
esimene hobuste veterinaarülevaatus	first horse inspection 112
etapp	qualifier 207
Euroopa Meistrivõistlused takistussõidus	FEI European Jumping Championships 102
faas	phase 185
FEI Maailmakarika finaali	FEI World Cup Show Jumping Final 105
FEI Ülemaailmsed Hobusekasvatajate Meistrivõistlused Noortele Hobustele	FEI World Breeding Jumping Championships for Young Horses 103
finišiliin	finishing line 111
fotoelement	photocell 186
fulee	stride 254
Grand Prix	Grand Prix 119

harrastaja	amateur 3
harrastussportlane	amateur 3
hekike (äratõukeelement)	brush 22
hobuhooldaja	groom 120
hobuse üksinda jätmise	dropping the horse 83
hobuste veterinaarülevaatus	horse inspection 128
hüppa ja kiirusta	hit-and-hurry competition 127
hüppesadul	jumping saddle 145
hüppevõimsus	puissance (competition) 206
identifikatsiooninumber	identification number 131
impulss	impulsion 132
jahitakistussõit	hunting competition 130
jalus	stirrup 252
jaluseraud	stirrup 252
jaluserihm	stirrup iron 253
järjestikuste vahetustega teatesõit	fault-and-out successive relay 100
jäsemete tundlikkuse hindamine	limb sensitivity examination 156
jokker	joker 140
juhend	schedule 226
juunior	junior rider 146
käärtõke	crossbar 60
kahe punkti istak	two point seat/position 274, forward seat 115
kahe takistusega süsteem	double combination 80
kahefaasiline takistussõit	competition in two phases 44 two-phase competition 275
kahefaasiline võistlusala	competition in two phases 44 two-phase competition 275
kahene süsteem	double combination 80
kaheosaline parkuur	competition in two phases 44 two-phase competition 275
kahevooruline sõit	competition over two rounds 47
kahevooruline takistussõit võitjate	vooruga competition with two rounds and winning round 48
kahevooruline võistlusala	competition over two rounds 47
kaitsmed	boots 18
kaldus oleva esiseinaga müür	wall with a sloping face 286
kalender	calendar 23
kalenderplaan	calendar 23
kalossid	fetlock rings 108
kannused	spurs 244
karikasari	cup (2) 67
karistus	penalty 182
karistuspunkt	penalty point 183
kaska	helmet 126
kast	wall 285
kavaletid (ains kavalett)	cavaletti 24 trotting poles 273
kell	bell 14
kiirus- ja juhtimisparkuur	speed and handiness competition 239
kiirusparkuur	competition against the clock 41
kiiver	helmet 126

kitsas veekraav	liverpool 157
klapiga sadulavöö	belly guard girth 15 stud guard girth 255
koba	cup (1) 66
kohad	placing 187
kohtunike kogu	ground jury 121
kollane hoiatuskaart	yellow warning card 300
kolme punkti istak	three point seat/position 264
kolme takistusega süsteem	triple combination 272
kolmene süsteem	triple combination 272
kolmik	triple bar 271
kontinentaalsed meistrivõistlused	continental championships 51
korraldaja	organizing committee (OC) 173
korrapidaja	steward 251
kõrvaline abi	assistance 7
krihvid	studs 256
kukkumine	fall 94
külgvärav	wing 294
kutse	invitation 139
kuue takistusega sõit	six bar (competition) 236
kuupokser	square oxer 245, box oxer 20
kvalifikatsioonivõistlused	qualifying competitions 208
Lääne-Euroopa liiga	Western European League 291
laiustakistus	oxer 177, spread 243
lapsed	children 28
laskuv okser	descending oxer 73, offset oxer 171
lasteklass	children 28
latt	pole 191, rail 209
lattaed	vertical 279, upright 277
lehvik	fan 95
libisev	draw reins 82, running reins 223
libisevad ratsmed	draw reins 82, running reins 223
liiga	league 153
liigne kontroll	overriding 176
lissamm	chip 30, chip-in 31
loobumine	voluntary withdrawal 283
loobumine (parkuuris)	retirement 218
looduslik takistus	natural obstacle 166
löömine	rapping 211
loosimine	draw 81
lõplik ülesandmine	definite entry 70
maa peal olev latt	ground line 122
Maailma Karika võistlus (FEI aladel)	FEI World Cup 104
Maailma Ratsaspordi Mängud	FEI World Equestrian Games 106
maailma takistussõidu edetabel	Longines Jumping Rankings, varem: Rolex World Rankings 158
Maailmameistrivõistlused	World Championships 298
maalatid	placing poles 188
maandumine	landing 150
madal poolistak	three point seat/position 264
maha võtma	withdraw 296

mahaajamine	knock down 148
maneež, hall	indoor (competition) arena 134
martingal	martingale 160
meistrivõistlused	championship competitions 25
mitteallumine	disobedience 77
möödajooksmine	run-out, runout 222
möödaminek	run-out, runout 222
möödasõit	run-out, runout 222
möödatõmbamine	run-out, runout 222
müür	wall 285
nitsa	skinny 237
noor	young rider 301
Noorte Hobuste Võistluslad	Competitions for Young Horses 49
normiaeg	time allowed 265
normiaja ületamine	exceeding the time allowed 93
õhulend	airborne phase 2, flight 113, suspension 257
okser	oxer 177, spread 243
ooteala	collecting ring 38
osaliselt suletud/avatud süsteem	partially closed/open combination 180
osavõtjate deklareerimine	declarations of starters 69
paigaltnihutamine	displacing (of the obstacle) 78
paremusjärjestus	placing 187
parim aeg	best time 16
parkuur	course 53 course of obstacles 56
parkuuri plaan	course plan 57
parkuuri vaatamine	course inspection 55 walking the course 284
parkuuriga tutvumine	course inspection 55 walking the course 284
passide kontrollimine	passport control 181
peakohtunik	president of the ground jury 201
peatatud aeg	interrupted time 138
peneroll	bounce (jump) 19
piiraeg	time limit 266
piirderiba (veekraavil)	lath 152
pinded	bandages 12
pinnas	ground surface 123
plank	plank 190
plettimine	plaiting 189, braiding 21
põhiparkuur	initial round 136
poni	pony 192
poniratsanik	pony rider 193
poolistak	half-seat, half seat 125
programm	programme (of the event) 205
puhas sõit	clear round 36
pukk	stand 246
punane lipp	red flag 213
punktiarvestus	scorekeeping 230
puudulik kontroll	underriding 276
rahvuslik föderatsioon	national federation (NF) 163
Rahvuslik Meister	National Champion 162
rahvuslik takistussõiduvõistlus	National Jumping Competition (CSN) 164

Rahvuste Karikas	Nations Cup 165
Rahvusvaheline Ratsaspordi Föderatsioon (FEI)	International Federation for Equestrian Sports 137
rahvusvaheline võistlus	CI 32
raja vaatamine	walking the course 284, course inspection 55
rajameister	course designer 54
rajameistri abi	assistant course designer 8
ratsaspordiala	discipline 76
ratsme järeleandmine	crest release 58
ratsmete äraviskamine	dropping the horse 83
redingot	coat 37
regionaalsed meistrivõistlused	regional championships 215
registreerimisleht	entry form 89
rind rinnaga lõpetamine	dead heat 68
rist	crossbar 60
ristidest okser	cross rail oxer 59
ristokser	Swedish oxer 258
rosett	ribbon 219, rosette 220
senior	senior rider 233
sekretariaat	secretariat 231
sensibiliseerimine	sensitisation 234
siin	keyhole tracking 147
simultaan	knock-out (competition) 149
sisevõistlus	indoor event 135
sisse-välja takistus	bounce (jump) 19
sõidurajalt kõrvalekaldumine	deviation from the course 75
soojendus	warming-up 287
soojendus/treeningväljak	practice arena 195, schooling area 227
soojendushüpe	practice jump 196
soojendustakistus	practice obstacle 197
soov startida väljaspool arvestust	wish to school 295
Sponsori Võistkonna Võistlused	Sponsor Team Competitions 240
sponsortakistus	sponsored obstacle 241
stardijärjekord	starting order 250
stardiliin	starting line 249
stardiloendus	countdown 52
stardimaks	starting fee 248, entry fee 88
startimisperiood	countdown 52
statsionaarne takistus	permanent obstacle 184
stekk	whip 292
suletud süsteem	completely closed combination 50
süsteem	combination 39, in and out obstacle, in-and-out 133
Suur Auhind	Grand Prix 119
taastumise faas	departure 71, getaway 118, recovery 212
tabel A	table A 259
tabel C	table C 260
täisistak	backward seat 10
täiteelement	filler 109
takistus	obstacle 169, fence 107

takistusele lähenemine	approach 5
takistussõidu sadul	jumping saddle 145
takistussõidu võistlus	CS 61
takistussõiduhobune	jumper 142
takistussõiduvõistlus	jumping competition 144
takistussõit	show jumping 235
takistussõit esimese veani	fault-and-out competition 97
tallimees	groom 120
täpsustatud ülesandmised	nominated entries 167
tärn	star 247
tasane okser	parallel oxer 179
tavalised teatesõidud	normal relays 168
teatesõidud	relay competitions 216
teatesõidud esimese veani	fault-and-out competition 97
teine hobuste veterinaarülevaatus	horse re-inspection 129
tervitus	salute 225
tõke	obstacle 169, fence 107
tõrge	refusal 214
tõrkumine	refusal 214
tõusev kolmik	triple bar 271
tõusev okser	ascending oxer 6
tõusev takistus	oxer 177, spread 243
tõusva raskusega parkuur	accumulator (competition) 1
trahv	fine 110
treeningvõistlus	training competition 270
tulemus	score 228
tundlikustamine	sensitisation 234
turvakoba	safety cup 224
turvavest	body protector 17
üksik maalatt	ground line 122
üldised ülesandmised	entries in principle 86
ülemkorrapidaja	chief steward 27
ülesandmine	entry 87
ülesandmisleht	entry form 89
ümberhüpetest loobumine	withdrawal from a jump-off 297
ümberhüpped	jump-off 141
vabahüpped	free jumping 116, loose jumping 159
vabalt valitavate vahetustega teatesõit	fault-and-out optional relay 98
vahetustega sõidud	relay competitions 216
väike/keskmise/suur ring	Small/Medium/Big Tour 238
vale rada	wrong way 299
vale tee	wrong way 299
valge lipp	white flag 293
vali oma tee	take-your-own-line 263
valiktakistussõit	top score 268
väliskohtunik	foreign judge 114
väliväljak	outdoor (competition) arena 174
välivõistlus	outdoor event 175
väljalangemine	elimination 85
varane hüppeistaku võtmine	jumping ahead of the horse 143

värav	gate 117
vastuhakk	resistance 217
veekraav	open water 172, water jump 288
veekraaviga lattaed	water jump with vertical 290
veekraaviga püsttakistus	water jump with vertical 290
veetakistus	open water 172, water jump 288
veetakistuse kohtunik	water jump judge 289
veteran	veteran 280
veterinaarne komisjon	veterinary commission 281
veterinaarne läbivaatus	veterinary examination 282
viga	fault 96
võimlemislatid	placing poles 188
võimlemistreening	gymnastic training 124
võimsuse ja osavuse võistlusad	power and skill competitions 194
võistkonna esindaja	chef d'equipe 26
võistleja	athlete 9
võistlus	event 90
võistlus süsteemidel	competition over combinations 46
võistlusala	competition 40
võistlusala gruppides võitjate vooruga	competition in groups with winning round 43
võistlusala kiirusele	competition against the clock 41
võistlusala mitte kiirusele	competition not against the clock 45
võistlusala peakohtunik	president of competition 199
võistlusalt kõrvaldamine	elimination 85
võistlused ja võistlusad laenatud hobustel	events and competitions with borrowed horses 92
võistlusklass	class 35
võistluste kategooria	event category 91
võistluste sekretär	secretary 232
võistlusväljak	competition area / arena 42
volt	circle 34
voor	preliminary round 198, round 221

KOKKUVÕTE

Magistritöö on koostatud 301. märksõna koondava inglise-eesti seletava takistussõidusõnastikuna. Sõnastik on tulevikus abivahendiks kõigile ratsutamise huvilistele, algajatele ratsutajatele, kogenud sportlastele, treeneritele ning tõlkidele/tõlkijatele, kes pole antud sõnavara ega ratsutamisega varem kokku puutunud. Töö autorile teadaolevalt ei ole Eestis takistussõidu sõnavara varem süstemaatiliselt kogutud ega sellest sõnastikku koostatud.

Tänapäeval on takistussõit Eestis kõige populaarsem ratsaspordiala ja magistritöö esimene osa tutvustab lühidalt takistussõidu kujunemislugu nii maailmas kui Eestis. Tutvustus on mõeldud eelkõige nende jaoks, kellel pole ratsutamisega varem kokkupuudet olnud. Teoreetilises osas käsitletakse sõnastiku koostamise eesmärki ja selle aluseid, töö käigus kasutatud allikaid ning sõnastiku koostamisel esinenud probleeme. Peamised probleemid esinesid terminite loomisel ja definitsioonide koostamisel. Magistritöö praktilise osana on koostatud inglise-eesti seletav takistussõidusõnastik, millele järgneb eesti-inglise indeks, mis lubab sõnastikku kasutada ka vasupidisel suunal.

Käesolevasse sõnastikku on koondatud kõige olulisemad takistussõidualased oskussõnad, kuid samas ei pretendeeri sõnastik kindlasti kõikehõlmavusele. Terminite kogumisel tugineti kõige enam Rahvusvahelise Ratsaspordi Föderatsiooni 2013. ja 2014. aasta takistussõidu määrustikule, milles on lisaks üldisele informatsioonile kirja pandud täpsed reeglid võistluste korraldamiseks, võistlusalade kirjeldused ja ratsaspordialal kasutatav varustus.

Ratsasport areneb pidevalt, muutuvad reeglid ja terminid ning sellega seoses võib valminud sõnastik olla tulevikus abiks mahukama ratsaspordialaseid termineid koondava sõnaraamatu loomisel.

KASUTATUD KIRJANDUS

Trükiväljaanded

Atkins, B.T. Sue. Rundell, Michael. The Oxford Guide to Practical Lexicography. Oxford: Oxford University Press, 2008

Erelt, Tiiu. Terminõpetus. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 2007

Green, Lucinda. Noor ratsanik. Tallinn: Koolibri, 2000

Hermesen, Josée. Hobuste entsüklopeedia: käsitleb hobuse eest hoolitsemist ja kõike, mis puudutab ratsasporti ja kogemusi hobustega. [Tallinn]: Sinisukk, c2006

Kollom, Raigo. Caprilli. – OMA HOBU 2010/3

Kollom, Raigo. Klassikaliste ratsaspordialade algus. – OMA HOBU 2010/4.

Kollom, Raigo. Ratsaspordi ABC. Tallinn: Eesti Ratsaspordi Liit, 2007

Müseler, Wilhelm. Ratsutamisõpetus. [Niitvälja]: Eesti Sporthobuste Kasvatajate Selts, 2007

OMA HOBU. 2004/3 (6)

OMA HOBU. 2004/5 (8)

OMA HOBU. 2005/2 (11)

OMA HOBU. 2005/3 (12)

OMA HOBU. 2005/4 (13)

OMA HOBU. 2006, erinumber

OMA HOBU. 2008/4

OMA HOBU. 2009/1

OMA HOBU. 2009/6

Password: inglise-eesti seletav sõnaraamat. Tallinn: TEA Kirjastus, 2008

Tavast, Arvi. Eesti oskussõnastikud 2001–2010. – Keel ja Kirjandus 4

Whitaker, Julie. Whitelaw, Ian. Hobune: fakte hobustest ja ratsutamisest. Tallinn: Koolibri, c2009

Veebilehed, internetisõnastikud, artiklid

Eesti keele seletav sõnaraamat: <http://www.eki.ee/dict/ekss/>, vaadatud 20.05.2014

Eesti Ratsaspordi Liit: <http://www.ratsaliit.ee>, vaadatud 20.05.2014

Epworth Equestrian Ltd: <http://www.epworthequestrianltd.com/showjumping-termsaconditions.html>, vaadatud 20.05.2014

Equestrian: <http://www.equestrian.com/resources/glossary/glossaryJ/>, vaadatud 20.05.2014

Fédération Equestre Internationale: <http://www.fei.org>, vaadatud 18.05.2014

FEI Jumping Rules 2014: http://www.fei.org/sites/default/files/JumpRules_25th_Ed_2014_clean.pdf, vaadatud 20.05.2014

FEI Takistussõidu Määrustik 2013: <http://www.ratsaliit.ee/est/g197s4365>, vaadatud 18.05.2014

Glossary of Equestrian Terms: <http://www.hitsshow.com/marshallsterling/Glossary.html>, vaadatud 20.05.2014

Horse Show Terminology & Lingo: <http://www.theequinest.com/horse-show-terminology-and-lingo/>, vaadatud 20.05.2014

Ratsaspordi aastaraamat 2012: http://issuu.com/tulikiri/docs/ratsaaasta2012_web, vaadatud 19.05.2014

Ratsaspordi ajalugu – takistussõit: <http://ratsaspordikool.ee/oppeained2/ratsaspordi-ajalugu-takistussoit/>, vaadatud 19.05.2014

Schedule for CSI2*-W/CSIYH1*/CSIY-A TALLINN 4th October – 6th October 2013: http://www.tallinnhorseshow.ee/userfiles/files/TIHS_2013/CSI_Tallinn_04-06_10.pdf, vaadatud 20.05.2014

Schedule for RUILA SPRING TOUR 2013 first week CSI1*/CSIYH1*/CSIJ-B 24th – 26th May 2013: <http://www.ratsaliit.ee/est/g196s4336>, vaadatud 20.05.2014

Schedule for RUILA SPRING TOUR 2013 second week CSI1*/CSIYH1*/CSIJ-B 30th May – 02nd June 2013: <http://www.ratsaliit.ee/est/g196s4337>, vaadatud 20.05.2014

Show Jumping in South Africa, glossary: <http://sashowjumping.co.za/uploads/province/2GLOSSARY.pdf>, vaadatud 20.05.2014

Sports Definitions: <http://www.sportsdefinitions.com/show-jumping/terms>, vaadatud 20.05.2014

SUMMARY

Triin Peek

Inglise-eesti seletav takistussõidusõnastik

An English-Estonian Explanatory Glossary of Show Jumping

Master's thesis

University of Tartu

2014

80 pages

Keywords: show jumping, glossary

The present Master's thesis focuses on show jumping terminology. The aim of the glossary is to act as a guide to beginner riders, experienced riders, trainers and interpreters/translators who are new to the topic.

The theoretical part of the Master's thesis gives a short overview of the history of show jumping in Estonia and in the world. The theoretical part also covers the aim of this glossary, sources that were used to compile it and problems that occurred during the process. The main challenges concern creating terminology and their definitions. The last part of the thesis presents a glossary, which contains 301 English terms with explanations.

The choice of terms is largely based on the show jumping rules set by the International Federation for Equestrian Sports. The terms cover show jumping subdivisions, such as rules for organising event, competition venues and equipment.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina _____ Triin Peek _____
(sünnikuupäev: _____ 30.12.1988 _____)
(*autori nimi*)

annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose
_____ „Inglise-eesti seletav takistussõidusõnastik“ _____,
(*lõputöö pealkiri*)

mille juhendaja on _____ Piret Rääbus _____,
(*juhendaja nimi*)

- 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
- 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, Triin Peek „20“ mail 2013